6-a Jaro. N-o 263 APERAS SEMAJNE 17. Oktobro 1929

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e
Gvidanto: E. Lanti

SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT
23, rue Boyer, Paris-20e

ADMINISTREJO: Kolmstr. 1, Leipzig O 27
Administranto: R. Lerhner

PORTUGALIO — BLANKTERORA LANDO

Portugalio, la ekstrem-okcidenta eŭropa lando, estas nune unu el la landoj, super kiuj flugpendas la malklarega kaj sufoka nubo de la faŝista teroro. De majo 1926, kiam bandaĉo el galonuloj-mortigistoj atakprenis la povon, ĉi-tiun landon regas teruriga militista registaro, subpremanta ĉion kaj ĉiujn.

Por sinteni kaj daŭrigi sian detruan agadon la fihelpantoj de l' diktatoro Karmona (Carmona) utiligas ĉiajn metodojn: arestojn, punekzilojn, pafmortigojn, pres- kaj poŝt-cenzuron, policajn hejm-atakon kaj hejm-traserĉojn, turmentadojn ktp.

En la portugalaj kolonioj, deportite, kaj en diversaj landoj, elmigrinte, troviĝas kelkaj miloj da ĉiutendencaj kontraŭdiktatoruloj. Portugala Ĝenerala Konfederacio Laborista kaj ĉiuj konataj kiel revoluciaj laboristaj sindikatoj estis fermataj kaj eksterleĝigataj kaj iliaj ĉefaj batalantoj fortransportataj al la kolonioj. La sidejo de l' Ĝenerala Laborista Konfederacio kaj la redaktejo de ĝia presorgano, taĝĵurnalo "Batalha" (Batalo), estis atakataj de la polico, kiu frakasis la tutan meblaron kaj la tipografian ilaron. La laborista kaj revoluciema gazetaro estis malpermesata. En Koimbra (Coimbra), ĉefa portugala universitata urbo, grupo da avangardaj studentoj ekpublikigis, en marto nunjara, semajnan student-laboristan gazeton, "Igualdade" (Egaleco). Baldaŭ, kvankam eldonata kun la antaŭa permeso de la registaro kaj antaŭ-rigardata de la cenzuro, "Igualdade" estis malpermesata kaj ĝiaj gvidantoj, K-doj Roberto das Neves kaj Grácio Ribeiro, arestataj kaj kondukataj al la ĉefurbo, Lisboa, kie ili restis malliberigitaj dum tri monatoj sub la konstanta minaco je deportiĝo.

La senlaboreco kun sia tragedia akompanantaro de malbonoj invadas la proletajn hejmojn. Eklezio, militistaro kaj kapitalo — jen la malbonsigna trio, kiu Portugalion tute subpremas nuntempe. Ĉi tiu lando similas vastan kazernon, kie vivas en fia kuniĝo la Glavo kaj la Kruco kaj kie oni aŭdas du nurajn sonorojn: tiun de la milit-trumpeto kaj tiun de la preĝej-sonoriloj.

La politika polico

La plej terura aspekto, tamen de la portugala diktatoreco estas la polica reĝimo. Sekreta polico, estrata de subkolonelo Pestana Lopes, konsistanta el kelkmiloj da gespionoj, ĉiulande dislokitaj, subaŭskultas ĉiujn interparolojn kaj pri ĉio informas la registaron. Al la policagado oni devas atribui la frakason de multaj konspiroj. La agadmetodoj uzataj de la polico por malkaŝi la konspirojn estas vere indignigaj. El ĉiuj partoj de la lando la politikaj malliberuloj estas kondukataj al Lisboa, al la sidejo de "Speciala Polico Informanta de l' Interna Ministerio". Tie, en la plej interna kaj subtera ĉambreto de la polica domo, policlingve nomata "domo de la ratoj", la arestitoj estas submetataj al la plej kruelegaj torturoj, batadoj kaj insultoj, por ilin devigi konfesi pri la akuzoj. Tie, la malliberuloj estas mankatenataj dum longaj horoj, per mankatenoj ofte ligataj al elektra fadeno, kun tia perforto, ke postsignoj kaŭzitaj per la mankatenoj daŭras plurajn tagojn. La mankatenojn oni fiksas sufiĉe alte por starigi la suferantojn longdaŭre kun iliaj brakoj levitaj. En tia doloriga pozicio, pliakrigata per vipo- kaj glav-batoj, la malliberuloj, kelkfoje nudigitaj, estas eldemandataj. Lasttempe la polico aranĝis alian turmentilon por eltiri el la plej sintenaj malliberuloj la plej absurdajn konfesojn: la "elektran kaskon", kiu estas surmetata sur la kapon de la viktimoj. Sub tiaj torturoj estas subigataj ne nur la avangarduloj, sed ankaŭ la respublikanoj et-burĝaj. Pri tio la popolo malmulton scias pro la severa cenzuro.

La longa vico da torturitoj

Ĉar la Informanta Polic-direktoro senhonte neis en la ĵurnalaro la priturmentajn akuzojn aperintajn kontraŭ la polico en kontraŭregistara neleĝa flugfolio, ni citu el kelkaj centoj da policaj viktimoj la nomojn de tiuj plej torturitaj:

Fernando Antunes Alves, ŝirvundita per glavo kaj poste deportita; Paŭlo Caldeira, oficisto, kiun oni restigis mankatenite kaj nude en subtera, malseka kaj malhela ĉambreto dum 8 horoj. Li estis bategata per kaŭĉukaj bastonegoj kaj li suferis elektrajn torturojn: per "elektra kasko" kaj aliaj elektraj iloj, per kiuj al li oni bruligis la manartikojn, la manplatojn, la brovojn kaj la lipharojn. Oni elartikigis al li du piedungojn. Kaŭze de tiaj torturoj, kiuj daŭris kvin tagojn, li suferas nun je hernio.

José Alcântara, strat-vendisto, estis bastonbatata, sidigata sur elektran seĝon kaj estis pendigata per mankatenoj. Oni vundegis tutan lian korpon. Poste li estis deportata al la afrikaj kolonioj.

António Arsénio, oficisto, estis tiel turmentata per elektriloj, ke li freneziĝis, provinte dufoje en la malliberejo sinmortigi.

António Godinho, oficisto, estis tiel torturata, ke li freneziĝis kaj sinmortigis en la malliberejo. Studentoj de literatura fakultato, Alvaro Marinha de Campos kaj Heliodoro Caldeira, estis ankaŭ viktimoj de la policaj kruelaĵoj. La unua sekve de tiaj torturoj — batadoj kaj nemanĝigoj — restas nun en malsanulejo kun pulmo tuberkuloza; la duan oni restigis sen manĝoj kaj trinkaĵoj du tagojn kaj suferigis ankaŭ per batoj.

Valentim Markes, oficisto, estis perelektre kaj perbastonege vundegata kaj post mallibero kvinmonata deportata José Lopes, komercisto, mankatenita kaj en la mallumo bategita. Pedro Baptista, restoraci-mastro, kruelege batita kaj elektre vundita. Manuel Ribeiro, bakisto, mal-

liberigita kun sia edzino: per bastonego oni elŝiris lian haŭton. João Antunes Ribeiro, komercisto, ŝirvundita. Alvaro Silva, komizo, tutnude pendigita, bastonbatita kaj nemanĝigita dum du tagoj. Manuel Picado, policisto, trobatita. Manuel Mota, policisto, trobatita kaj elektre vundita. Adelino Magalhães, policisto, trobatita kaj elektrovundita. João Duarte Costa, oficisto, kaj Pires Markes, laktovendisto, 60-jaruloj, bategitaj. Martinho Piloto, farmaciisto, mankatenita kaj torturita. Carlos Abreu, armil-laboristo, ŝirvundita kaj deportita. Francisco Garcia, laboristo, vundegita per elektriloj kaj glavbatoj. Joakim Costa, maŝinisto, perglave trobatita dum unu horo seninterrompe, malgraŭ ke li estas 60-jarulo. Raul Martinho, industriisto, per glavo kaj per elektrilo ŝirvundita. Sezinando Ponce, elektristo, ŝirvundita kaj deportita. Armando Castanheira kaj Ricardo Lopes, laboristoj, kaptitaj hejme nokte, estis batadataj tiel forte, ke ili senkonsciiĝis, kaj ree perbate oni al ili rehavigis la konsciojn. José Francisco, murblankigisto, dum kvar tagoj, unu horon po tago, estis vundegata per glavo kaj vipo. Raul Delgado, komercisto, dum du sinsekvaj tagoj unu horon po tago, estis mankatenata kaj perglave kaj perknute ŝirvundata.

La priskribo de turmentito

Germinal de Sousa, filo de konata laborista batalanto, iama sekretario de portugala Laborista Konfederacio, Manuel Joakim de Sousa, 17-jarulo, perglave kaj perelektre tiel vundita, ke lia korpo restis terurege sange deŝirita. Li mem raportas liajn suferojn en Mosambika laborista gazeto, "Emancipador" (Emancipanto):

"Mi estis malliberigita en la lasta jaro ses monatojn. Ĉar mia nomo restis enskribita en la registro de la polico, sufiĉis ia fripono, ĵus arestita, por min denunci, kaj la polico min malliberigis. En la polic-domo oni volis, ke mi diru, kiu faris bombojn. Ĉar mi ne sciis, mi nenion povis diri. Sed malbone estas, se oni estis unufoje malliberigita pro la akuzo, kvankam nepruvita kaj malvera, esti bombfaristo. Oni turmentadis min. Dum unu eldemandis min, tri aliaj batis — unu ĉiuflanke — per vipo unu, per glavo alia, dum la tria min pikis en la dorson per spado. Poste mi estis mankatenata, la du pugnoj ligataj kaj fiksataj je ferringoj pendigitaj de la muro en dumetra alto, en karceraĉo aliigita je malliberejo. En tiu ĉi doloriga pozicio, nur kun la piedekstremaĵoj sur la planko, oni min restigis dum proksimume kvin horoj. Mi ne povis urini nek purigi la nazon, en tiu pozicio, kaj la ŝvito iamomente kovris la okulojn kaj baris al mi la vidon. Tiom longe kiom mi povis, mi kontraŭstaris. Sed la fortoj mankis al mi, iom post iom. Mi ne povis, tamen, min allasi, kiel iu, kiu volas fali, ĉar la mankatenoj, ligitaj je la ferringoj, eniĝis la pugnojn jam sangajn. Tiam mi kriis, afliktegite. Oni aŭdis min. Oni senkatenigis min kaj denove mi estis eldemandata. Novajn batojn. Mi nenion sciis pri tio, kio la policon interesis — tial mi nenion povis malkovri. Mi estis denove mankatenata kaj ligata je la ferringo, sed nun nur per unu pugno. Tiel oni min restigis tie dum pli ol 16 horoj. Post tio mi estis submetata al nova torturo. Mi estis sidigata sur seĝon, sed nur kun ŝtalaj risortoj kovritaj per teksaĵo. Oni mankatenis denove al mi la pugnojn kaj la maleolojn. Oni ligis poste la du parojn de mankatenoj per elektraj fadenoj. La piedaj mankatenoj estis siaflanke ligataj kun la elektra trafluilo. Kaj tiam, por min devigi konfesi tion, kion mi nesciis, ili kontaktigis ripetitajn fojojn la elektran fadenon, dum duonhoro, al mi suferigante kontinuajn skuojn..."

Indignite pro tia okazintaĵo, monarĥista verkisto mem, Roña Martins, protestis kontraŭ ĉi tio, kio al ĉi lasta kaŭzis ankaŭ la malliberigon.

Ekzilo kaj karcero

En la tortur-tasko rimarkiĝis jenaj policagentoj: Francisco Passos, José Ferreira Carocho, Alvaro Duarte Costa, Rafael Martins ("Mariståjo"), Serafim Julião, kaj José Manuel ("o Malhado").

Post la kontraŭdiktatora revolucio en februaro de 1927, kelkdekoj da kontraŭdiktatoraj revoluciuloj estis pafmortigataj ĉe la kazerno de l' 3-a artileria regimento.

Al la plej malbonaj lokoj de la portugalaj kolonioj estas senditaj kelkmiloj da kontraŭdiktatoruloj, multaj dekoj da kiuj tie jam mortis pro febroj kaj malsato. Tien estas punekzilitaj eĉ uloj pli ol 60-jaraj kaj malsanuloj. En la plej malsanigan kolonion, Gvineon, estis deportata 72-jarulo, Bernardo Lopes, kaj kelkaj malsanuloj estas kondukitaj eĉ per hamako en ŝipon.

En la karceroj la malliberuloj estas submetataj al teruraj kaj kontraŭhomaj malliberejaj kondiĉoj. Po malliberejа salono, 15 metrojn longa kaj 5 metrojn larĝa, vivas en la plej malpura miksiĝo ĉirkaŭe 40 malliberuloj. Ĉi tiuj estas devigataj nutri sin per manĝaĵaĉo konsistanta el putraj fazeoloj, putraj terpomoj kaj putraj fiŝoj. Nokte estas disdonata al la malliberuloj anstataŭ kafo malpura kaj malbongusta trinkaĵaĉo farita per kakaopulvoraĉo solvita en sala akvo. Al la malliberuloj oni trudas enlitiĝi je la 22-a horo kaj ellitiĝi je la 8-a. Pro la plej banala motivo la malliberulon oni translokas al sekreta karcero — mallarĝa, senluma kaj malseka loko — kie lin oni enfermas sen lito dum multaj tagoj.

Jen resume la portugala socia situacio sub la kazernaj faŝistaj piedaĉoj de la nun regantaj fimilitistestroj.

Malliberulo (12448), Lisbono.

LA ANGLAJ LIBERTEMPOJ

Estas kutimo, nuntempe, ke ĉiu persono en la lando havu almenaŭ unu semajnon da libertempo ĉiujare dum la someraj monatoj, la profesiaj klasoj kun kaj la simplaj laboristoj sen salajro. Komence de majo ĉiu urbo libertempas laŭvice. Kompreneble la libertempejoj tute ne povus gastigi ĉiujn samtempe. Kaj la sezono daŭras ĝis fino de septembro. Tiuj vicaj libertempoj nomiĝas en Jorkŝiro (Jork-graflando) tajdoj, kaj en Lankaŝiro "ŭejkoj". Tiel oni parolas pri Boling-tajdo aŭ Prestonŭejko konforme al la urbo aktuale libertempanta.

Kiel la laboristoj provizas al si monon por libertempi? La ĉefa metodo estas tiu aniĝi al la "kluboj". Tio funkcias jene: Komence de la unua postlibertempa semajno ĉiu klubano enpagas al la kolektisto de l' "klubo" ioman sumon da mono. Laŭ la klubreguloj tiu ĉi sumo estas fiksata — aŭ egala sumo aŭ pligrandiĝanta sumo ĉiusemajne, t. e. unu penco je la unua enpago, du je la dua, tri je la tria, ktp.

Per tiuj enpag-metodoj mi ĉe la jarfino ricevas grandan monsumon speciale laŭ la pligrandiĝa metodo. Mi diris: "ricevas", sed kelkfoje okazas, ke la monkolektanto tute forestas kune kun la repagota mono, kiam alvenas la repaga tempo. Jaron post jaro tiu ĉi forŝtelo okazas, sed jaron post jaro la laboristoj rifuzas lerni prudenton. Estas same kiel rilate al la kamparano, kiu malfidante al bankoj, kaŝas sian monon en malnova ŝtrumpo. La dirita fakto meritas mencion. Estas preskaŭ honorpunkto, ĉe la laboristoj, ke ili estu anoj ĉe libertempa klubo, kaj malgraŭ malaltaj salajroj, malmulta laboro, strikoj, lokaŭtoj kaj eĉ senlaboreco la plejmulto aniĝas la klubojn. Kaj dum oni vegetas en malriĉo kaj manko dum kvindek unu semajnoj, dum la kvindekdua oni vivas kiel "milionulo".

Kiel oni pasigas la libertempan semajnon? La etburĝoj, tute ne dezirantaj libertempi samurbe kun la laboristoj, daŭre serĉas novajn lokojn. Nuntempe ili plej multe ŝatas golfludon, ĉar tio ankoraŭ restas riĉula ludo: laŭnteniso jam fariĝis laborista ludo. Multe el ili aŭtomobilas de loko al loko, plej ofte tranoktante en "moda" urbo, en kiu la prezo estas sufiĉe alta por malebligi la loĝadon al "nedeziratoj". Sed nun ni rigardu al la laboristoj — kion ili faras? Mi devas konfesi, ke ili plej ofte pasigas la solan "liberan" semajnon malracie kaj elspezas la malfacile akiritan monon per sensencaĵoj.

La grandega plimulto el ili veturas marborden, kaj alveninte tien, ekiras al la jam aranĝita pensiono por dispaki la vestojn ktp. Tion farinte, ili marŝas al la marbord-promenejo. Plejofte survoje la viroj fumas cigarojn, aroge elblovante la fumon el la buŝo. En Anglio, oni devas scii, cigaro kostas laŭ kvalito duonhoran ĝis trihoran salajron. Sed la kosto por ili ne gravas, se nur "ni ĝuas". Alveninte la promenejon, la fraŭloj okulumas al la fraŭlinoj, kaj komenciĝas la flirto. La jam edzigitaj tre baldaŭ enuas pro tiu sencela promenado kaj foriras por "purigi" la gorĝon per alkoholaĵo.

Kaj tiel la tago forpasas. Nokte oni amuziĝas en dancejoj, kinoj, teatroj (ne seriozaj, sed nudkrur-revuoj) kaj sensencaj amuzofoiroj. La vendistoj de malkaraj juveloj kaj ornamaĵoj kontraŭ altaj

prezoj havas facilajn viktimojn. Poŝoŝtelistoj riĉe rikoltas. Revenante hejmen por dormi post "tempo de ĝuo", la "milionulo" tiam suferas en kondiĉoj, tute ne tolereblaj en la propra hejmo. Kuŝante po tri aŭ kvar en unu lito, ok aŭ pli en ĉambro, li dormas la "dormon de la justulo". Jes, la pension-mastrino estas tiu, kiu rikoltas plej riĉe! —

Tiel forpasis la semajno. Ĉie estas homamasoj, ĉiu aĵo aŭ amuzo kostas la duoblon ol ordinare. Dancejoj, kinoj kaj aliaj amuzejoj estas homplenaj. Ĉie estas bruado. En la fino de l' libertempo revenas hejmen la libertempintoj, lacegaj, dormokulaj, maldik-vizaĝaj kaj eluzitaj. La morgaŭan tagon en la laborejo ĉiuj babiladas priskribante la "gloran tempon". La klub-monkolekto komenciĝas denove kun la proksima salajr-pago.

Mi nun priskribis la libertempojn de la etburĝoj kaj de la "Henriko Döboj" (senkonsciaj laboristoj). Nun, kion faras la pensemulo? Ĉi tiu — se li povas elspezi por libertempi — agas aliel. Se li estas sufiĉe forta kaj juna, li pasigas la antaŭajn vesperojn antaŭ la libertempo per studado de landkartoj. Decidiĝinte pri la vojo, li senpacience atendas la laborfinon kaj tiam — for al la kamparo, aŭ bicikle aŭ piede, aŭ sole aŭ amase. Plejofte ĉi tiu portas surdorse sian propran hejmon — kiel limako. Evitante la urbojn, li iras laŭ duagradaj kaj kamparaj vojoj, tra arbaroj kaj kampoj, trans valojn kaj montojn. Survoje li aĉetas manĝaĵon, prefere mem kuiras ĝin, parolas kun la vilaĝanoj renkontataj, rimarkas la diversajn dialektojn kaj lokajn morojn, studas la aferojn de naturo kaj ĉiel plilarĝigas la spiriton kaj plifortigas la korpon. Ĉi tiu revenas hejmen sunbruna, sana, forta kaj preta kaj taŭga por surŝultrigi siajn aferojn. Preskaŭ ĉiufoje li devas toleri la mokojn de siaj kunlaboruloj pro sia simpla "senĝua" libertempo, sed kun kompata rideto sur la lipoj li aŭskultas respondante nenion.

La libertempojn de la aristokratoj mi ne priskribos, ĉar mi scias preskaŭ nenion pri tio. Verdire, ilia tuta vivo estas unu longa libertempo, sed meritas mencion, ke tiuj personoj, kiuj en ĉiu okazo predikas al la laboristoj pri la "aĉetado de britaj varoj", preskaŭ ĉiufoje pasigas la tempon en fremdaj landoj.

L. B. (8048), Leeds.

KIO ESTAS LA IWW?

MALKAŜEMA KLARIGO PRI ĜIAJ PRINCIPOJ, CELOJ KAJ METODOJ

(3-a daŭrigo. Vidu n-ojn 260/62)

En tiuj ĉi cirkonstancoj milionoj da laboristoj nerapide, sed certe pereadas, estante puŝataj sur la randon de la krutegaĵo socia, kaj ni restantaj estas minacataj de la sama sorto, se ni ne faros ion baldaŭe. Ni ne povas toleri tiun ĉi monton da mizero ĝis nedifinita tempo, kaj se, kaj kiam la fina krakego venos, ni ĉiuj frontos la malsaton, maldungiĝon kaj aliajn suferojn nepriskribeblajn. Ĥaoso, dissolvo, civilmilito, terorismo de vagantaj aroj, kaj ĉiu ĉe la gorĝo de l' alia — tiaj estas la atendataĵoj multlokaj. Kaj ĉu estas iu, kiu kuraĝas diri, ke tiu ĉi lando[1] estas imuna je tia sorto? Male, pro la senkompato kaj bruteco de nia kapitalista klaso, la multaj rasoj kaj kredoj, la malamikeco kontraŭ la alilandulon kaj la negron, la malutila agemo de profesiaj "patriotoj" kaj ekscitistoj al malamo, tiaj kiaj la Ku-Kluks-Klan (t. e. la usona faŝistaro. Noto de l' trad.) kaj la ceteraj similaj societoj, ni havas, spite la riĉo de la lando, la erojn de la plej malbona infer-supo, kiun la mondo iam spertis. Ŝajnas, ke iuj elementoj intence gvidas al interpuŝiĝo. Estas tempo por ĉiuj vidkapablaj, respondaj gelaboristoj, la solaj fidinduloj, komenci malhelpi tian katastrofon.

Estas en tiuj ĉi cirkonstancoj ke la IWW, hardita kaj purigita per jaroj de kruela persekutado, venas al la fronto kun sia programo mond-sava, la sola imagebla programo, kiu solvos la socian problemon kaj kondukos nin en la kvietan havenon de nova socio kun paco, feliĉo kaj sufiĉego.

Per niaj Industriaj Unuiĝoj ni intencas transpreni la fadenojn de la produktado kaj disdonado, kie ili elfalos el la manoj senpovaj de la kapitalista klaso kaj daŭrigi la produktadon de la manĝaĵoj, la vestaĵoj kaj la ŝirmiloj, tiel savante la suferantan homaron. Ni proponas inaŭguri racian sistemon de produktado kaj disdonado, sen ia klas-subpremo aŭ ekspluatado al unu viro fare de alia. Ni asertas ke la unuiĝo de la laboristoj en ĉiu laborejo estas la organismo plej kapabla estri tiun laborejon. Alivorte, ni anstataŭigus *privatan posedon kaj estrecon per komuna posedo kaj estreco, ni anstataŭigus la kapitalismon per la Industria Komunismo.*

V. La metodoj de la IWW

Alveninte al la demando pri metodoj, ni konstatas, ke la IWW estas en tio eble pli miskomprenita kaj misprezentita ol alie. Ni mem preferas priskribi niajn metodojn kiel *Ekonomian Rektan Agadon*. Kio estas? Estas politika aŭ nerekta agado kaj ekonomia aŭ rekta agado. Por pli facile kompreni la IWW-ajn metodojn, ni difinu ilin ambaŭ.

Diversaj Agmanieroj

Politika aŭ nerekta agado estas tia agado, kian la laboristoj uzas, kiam ili provas atingi sian celon per influo sur aŭ kontrolo super la ŝtata maŝinaro. Tia agado povas konsisti el balotoj, influado al la leĝfaristoj, subaĉetado, tielnomata amasagado, kugloj kaj politika revolucio. Tiuj ĉi sume estas politik-agadaj rimedoj. *La IWW kiel organizo malakceptas ĉiujn tiujn metodojn por atingi la celojn supre priskribitajn, ne intermiksante sin iel en la politikaj kredoj de siaj anoj.*

Ekonomia aŭ rekta agado estas tia agado, kian la laboristoj uzas, kiam ili volas atingi sian celon havigante-al si estrecon ĉe la laborejo, la fabriko, entrepreno, per siaj personaj propraj penoj.

Estas iuj "revoluciaj" politikistoj, — politikaj agitistoj — kiuj volas uzi la ekonomiajn organismojn, la unuiĝojn, kiel bastonegon, per kiu bati sian vojon al la posedo kaj superregado super la registaraj domegoj. La IWW ne volas esti partoprenanto en ia tia neutila procedo.

A. F. L.[1] puŝas ekonomian rektan agadon en fosaĵon

Tiun ĉi diferencon inter efektiva kaj ne-efektiva ekonomia rekta agado oni povas klarigi plej bone, komparante la IWW-on kun la metiaj unuiĝoj, ekzemple, de Ĉikago. La oficistoj de la IWW daŭre kaj sisteme *malŝarĝas* la povon kaj respondecon, kiuj havas naturan tendencon surmetiĝi al oficisto en la laborista movado, kaj resendas ĝin al la membraro por akiri *rektan agadon* de ili. La metiaj unuiĝaj oficistoj en Ĉikago (kaj aliaj urboj), male, perfortas la membraron ĉe ĉiu punkto kaj multokaze fariĝas caroj de siaj unuiĝoj, ĉirkaŭante sin per teroristaj bandoj, kiuj blufas la membrojn kaj praktikas la trudpagigon kaj subaĉeton. En la kunvenoj aŭ laborejoj ĉiujn kontraŭsignojn oni subpremas per teroro, aŭ per la forto, se ŝajnas necese. Kiam Unuiĝuloj provas atingi siajn celojn per tiaj metodoj, ili ne bone uzas rektan agadon. La membroj ne iras al la kunvenoj, sed atendas siajn plezurojn, dume pagante al la caroj kaj teroristoj tiomon monate, ke ili "agu" por ili. Eble tiu ĉi priskribo ne taŭgas por ĉiuj metiaj unuiĝoj, sed ĉiuj scias, ke ĝi taŭgas por multaj el ili.

Eĉ kiam la metiaj unuiĝoj strikas — kaj certe la striko estas formo de rekta agado — ili ofte nur obeas ordonojn, per kio eĉ la striko perdas sian karakteron de ekonomia rekta agado. Ĉiu scias, kiel "la viroj estas vokataj el la laborejo" kaj "ordonataj reveni". Estas la caroj, teroristoj kaj bru-minaculoj, kiuj "elvokas" kaj "envokas", kiel iliaj subaĉetaj procedoj postulas. Eĉ kiam la anoj voĉdonas strikon, ofte ili voĉdonas sub devigo, kiel al negroj de la Sudo ĉe la politikaj voĉdonoj. La strikantoj fariĝas la marionetoj de la caroj.

IWW-agado — laboreja agado kaj Solidareco

Estas kiel neado al kaj reago kontraŭ tiaj metodoj, ke la IWW predikas sian propran formon de ekonomia rekta agado. Ni volas instigi la laboristojn al persona agado kaj partopreno en la batalo kontraŭ la ekspluatantoj kaj por nova socio. Ni volas, ke ili gardu la aferojn en siaj propraj manoj kaj regu ilin. Farante tion ili ne povos multe

[1] Usono. — Red.

[1] Ĉefliteroj por la "Amerika Federacio de Laboro". — Trad.

erari. Sed se ili liveros sian sorton en alies manojn, verŝajne ili estos perfiditaj. Iliaj oficistoj devas esti iliaj servistoj anstataŭ iliaj mastroj.

Nia rekt-agada metodo metas la ĉefan agadon de la unuiĝo en la laborejon, kie la rezulto estas edukado al la laboristoj por la tasko transpreni kaj direkti la industrion. Metiaj unuiĝaj taktikoj metas la agadon de la unuiĝo en la unuiĝan oficejon kaj konsistas ĉefe el la duba brakseĝa laboro de la ĉefoj.

Nuntempe, la rekta agado ĉe la IWW esprimiĝas per laboreja agado kaj solidareco. Kie ajn IWW-anoj laboras, ili havas unu aŭ pli da "delegitoj" kaj "laborejan komitaton". Per sia laboreja "maŝino" instalita ili komencas uzi premadon sur siajn kunlaborulojn kaj sur siajn dungantojn kaj sklavpelistojn per mil-kaj-unu manieroj konataj de la viro en la laborejo, kiu serioze volas plibonigi sian propran sorton kaj tiun de siaj kunlaboruloj. Per komuna agado ili deprenas iom de la ŝarĝo tie ĉi kaj tie, ĝis la vivo en la laborejo fariĝas almenaŭ tolerebla. Antaŭ la apero de la IWW estis kutime laborigi migrantan laboriston tiel rapide, kiel la estro volis. La laboreja agado finis tion. La IWW estas malpligrandiginta la labortagon en la terkulturo, lignaj-industrio, minejlaboro, martransportado kaj aliaj industrioj. Per tiu ĉi rekta laboreja agado, ĉe kiu la oficistoj faras malmulton aŭ nenion, la anoj saviĝis kaj akiris starejon sur la unua ŝtupo al la nova socio.

IWW-a strik-agado

La IWW ankaŭ praktikas tiun formon de rekta agado konata kiel striko kaj bojkoto. Sed ĉiam estas la anoj mem, kiuj decidas deklari strikon aŭ bojkoton, ne la oficistoj. La IWW preferas la strikon sur la laborejo al la striko ekster la laborejo, aplikante ĉi lastan nur kiam ĉiuj aliaj rimedoj malsukcesis. La striko sur la laborejo konsistas el la detenado de laborkapablo, por ke la dunganto faru la deziratajn cedojn. Tia striko havas la avantaĝon, ke ĝi antaŭvenas la akiron de strik-rompantoj kaj lasas la enspezojn de la laboristoj tutaj, se ne rezultas lokaŭto, kiu ĉiam estas eblo, sed ne neceso. La IWW-anoj scias, ke la striko ekster la laborejo ofte fariĝas plilongigita fasto, dum la mastro provas dungi strik-rompantojn, kaj pro tio ili ne vole forlasas la batalkampon, t. e. la laborejon, al la malamiko. La bazaj principoj de la organizo kondukas la laboristojn al tio, provi resti ĉe la laborejo kaj kontroli ĝin laŭeble pli ol tute perdi la kontrolon forlasante ĝin. Ekster la pordegoj la laboristoj havas malmultan povon. Tio ĉi konformas al la fina celo de la IWW, kiu estas, ke la laboreja organizo, la laboreja filio de la Industria Unuiĝo prenu kompletan estrecon kaj servu kiel la organismo de produktado aŭ disdonado, en okazo, kiam la kapitalista produktado estos ĉesigita. Kiam la lasta laboreja striko estos finbatalita kaj gajnita, tiam ni restos senfine. (Daŭrigota.)

KOZAKOJ

(Fino. Vidu n-on 261)

Dum festoj en ĉiu jurto (kabano) oni buĉas ŝafidon aŭ kapridon kaj regalas gastojn, venantajn po grupoj, precipe junularo, vestita en festaj naciaj kostumoj, knabinoj kun ornamaĵoj el arĝentaj moneroj sur brusto kaj en nigraj harligoj, en belaj veluraj ĉapetoj ĉirkaŭkudritaj per vulpa felo. Tiutempe vi povas aŭdi kantojn kun sopirplena kaj malgaja melodio, kiel malgaja estas la stepo, bruligita per varmega mezazia suno. Oni aranĝas tiam ŝatatajn ĉevalajn konkursojn kun neniam en Eŭropo aŭdita distanco de 25—50 kilometroj kaj "kokpar"-ludo, konsistanta el tio, ke unu rajdanto ricevas vivan kapron kaj forkuregas kun ĝi al la celo; dekoj, iam eĉ centoj da aliaj rajdantoj persekutas

Nova kaj malnova vivmaniero. Uzbekaj virinoj kun kaj sen vizaĝ-kovrilo.

lin, kaj ĉiu el ili penas ekposedi la kapron kaj kun ĝi atingi ludfinon. Dum tiu furioza ludo multe da ĉevaloj kaj homoj ricevas danĝerajn vundojn kaj iam morton.

La kozakoj estas tre gastemaj. En ĉiu jurto oni renkontas vin afable kaj regalas per la plej bona manĝaĵo havata, eĉ se ĝi estas la lasta. Kaj vi ne devas rifuzi, se vi ne volas ofendi la mastron.

Admiro al sciencaj progresoj

La kozakoj estas tre scivolemaj, ĉar ili preskaŭ tutan sian vivon pasigas en la stepo aŭ montaroj, malofte vidas urbojn, aliajn vivkondiĉojn krom tiuj de la nomado. Ne multaj el ili vidis aeroplanon aŭ fervojon. Ili sincere kredas, ke aŭtomobilo estas diablo aŭ diablo sidas interne kaj movas la veturilon. Cetere eĉ en Ĉimkent — gubernia urbo — du aŭtomobiloj ĵus aperis kaj ĉiam allogas publikon. Kiam antaŭ nelonge la unua vagonaro veturis en Alma-Ata (eksa Vernij) — ĉefurbo de Kozakio — sur konstruata Turkestan-Siberia fervojo, miloj da kozakoj kunveturis al fervoja linio, multaj el vilaĝoj, troviĝantaj for je 100 kilometroj, kaj pro amaso de popolo la lokomotivo moviĝis tre malrapide kelkajn kilometrojn ĝis la urbo, akompanata de kozakoj sur kameloj, ĉevaloj, bovoj, azenoj, perpiede ktp.

La manĝoj

Nutras sin la kozakoj plejparte per "ajran" — acida ŝafa lakto, kaj nudlo (= vermiĉelo) kun per lakto blankigita akvo. Viandon somere konsumas nur riĉuloj, aliuj — kiam alveturas gastoj. Intercetere la kozakoj manĝas eĉ viandon de malsanaj hejmbestoj. Se ili sukcesis ĝis momento de la morto tranĉi gorĝon ĉe agonianta besto, ili konsideras la viandon manĝebla, ne atentante, ĉu la besto havis antrakson aŭ alian infekt-malsanon. Panon la kozakoj manĝas tre malmulte: mi vidis, kiel familio el 10 personoj dum tagmanĝo uzis nur unu duonkilograman pastelon. Tio estas klara, ĉar la kozakoj estas nomadoj, semas tre malmulte kaj nur lastatempe dank' al klopodoj de la registaro komencas transiri al agrikulturo kaj loksida vivmaniero. Legomojn, fruktojn, melonojn konas nur kozakoj, kiuj loĝas proksime de rusaj aŭ uzbekaj vilaĝoj.

Teo estas tre ŝatata, sed ne por ĉiu atingebla. Trinkas ĝin la kozakoj plejparte sen sukero, kiun ne ĉiam havas eĉ riĉuloj. Teotasojn oni lavas nur interne, tial ilia ekstera parto estas kovrita per dika tavolo el koto. Gastojn

Korektoj pri "La Laborista Problemo en Usono"

"S-ulo" n-o 250, pĝ. 417: La sindikatoj de la buĉistoj, fervojistoj, maŝin- k domkonstruistoj ne estis ekstermataj k ankoraŭ funkcias. Eble Filip intermiksis kun la ŝtallaboristoj — Kial "trenata" anst. "dresita gorilo"?

"S-ulo" n-o 251, pĝ. 430: Panjo Ĝons ankoraŭ vivas. Eble Filip miksis ŝin kun Fanni Sellers, kiu tie estis finmortigata. Pĝ. 431: La IWW-anoj ĉe Uitland estis atakitaj parte pro pafmortigo al "la kuzo", ne nur pro strikado. Pĝ. 430: La kompanio ne duobligas la salajron de la instruisto, sed pagas la duonon. (488)

la kozakoj regalas kutime el la sama taso, ĝin prezentante laŭvice. Malplenigitan tason la gasto ĵetas sur felton, tiel ke ĝi ruliĝas ĝis samovaro. Se li ne plu volas trinki, li metas la tason per fundo supren. Trinki teon (estas uzata t. n. verda teo) ĉiu nomado kapablas la tutan tagon. Bazara "ĉajĥana" (teotrinkejo), — tiu klubo, kie oni interŝanĝas novaĵojn, faras komercajn kontraktojn ktp., — ludas gravan rolon en la vivo de l' mezaziano.

Kiel oni manĝas

Akto mem de l' manĝado estas priskribinda. Ĝi jene okazas: Sur felto oni sternas tablotukon, viŝilon aŭ iun ajn ŝtofpecon, sur kiun estas metata ligna plado kun "kulĉitaj" — ŝatata nacia manĝaĵo: kuiritaj pecoj da ŝafaĵo kaj pasto. Antaŭ kaj post la manĝado oni laŭ religia leĝo lavas la manojn. Komence oni per dentoj purigas la ostojn, poste prenas per la fingroj el komuna taso pecon da viando kaj pasto. Supon la mastro prezentas el aparta taso al ĉiu laŭvice. Se mastro bone regalas, iu el la plej estimataj gastoj prenas sur manplaton "kulĉitaj" kaj donas al la mastro, kiu tion akceptas senpere en la buŝon. Post manĝado ili ĉirkaŭlekas per la lango kaj lipoj la grasumitajn fingrojn; la mastro aŭ la plejaĝulo tralegas preĝon kaj la restaĵojn oni prenas por la virinoj kaj infanoj. Post satiga tagmanĝo ĉe gastoj aperas rukto-signo pri tio, ke la regalaĵo estis bona.

Malpura vivmaniero

Terura malpuro regas en la kozaka vivmaniero. Sufiĉas vidi, kiel kozakino melkas por ricevi abomenon al lakto. Ŝi prenas sitelon faritan el kukurbo, malpuregan interne, melkas ne lavinte la manojn kaj de tempo al tempo, kiam la fingroj sekiĝas, ŝi enigas ilin en lakton kaj daŭrigas la melkadon. Vazaron, tasojn, kulerojn oni lavas ne ofte kaj en malvarma akvo, viŝante per malpura ĉifono. Eĉ riĉaj kozakoj konstante vestas la saman ĉemizon, per koto kaj graso sorbitan, ĝis ĝi fariĝas tute difektita kaj ne taŭga. Ofte mi vidis virinojn en disŝiritaj vestoj, tra kiuj estis videbla la nuda korpo. Sapo ne estas multe uzata. Se kozakoj bezonas lavi tolaĵon, ili restas nudaj, nur en sola ĥalato (robo), dum la tolaĵo sekiĝas.

Tiu ĉi malpuro, nelavata manĝilaro, malpura litaĵo kaj malpura korpo, kovrita de parazitoj, estas kaŭzo de disvastiĝo de pereigaj sociaj malsanoj. En kelkaj regionoj, malproksimaj de urboj, la disvastiĝo de sifiliso atingas 70 ĝis 80%. Estas mirige, kiel homoj kapablas en tiaj kondiĉoj atingi iafoje profundan maljunecon.

La ŝanĝoj en la nova vivo

Sed la vivo rapide ŝanĝiĝas. En Leningrado kaj Moskvo, en aliaj universitataj centroj de Sovetio, en Alma-Ata mem, kie oni malfermis Universitaton, Veterinaran Superan Lernejon kaj diversajn teknikumojn, lernas miloj da kozakaj gejunuloj, devenantaj el la simpla laborula popolo. Kreiĝas kozaka laborista klaso, kreskas fabrikoj kaj metiejoj, la respubliko estas rapide industriigata. En stepojn, dezertojn, montarojn la registaro sendas migrajn medicinajn kaj veterinarajn taĉmentojn, kiuj zorgas pri sano de la nomado kaj de liaj brutaroj. Oni aranĝas tie k o o p e r a t i v o j n, kiuj provizas lin per bezonataj varoj, oni sendas tien "ruĝajn jurtojn", kun kinofilmoj kaj instruistoj, kiuj portas al la popolo lumon de la scio kaj kulturo.

Tiuj elementoj de la Novo venkas la Malnovon, kaj post kelkaj jaroj estos nerekonebla la vizaĝo de la vilaĝo en la plej malproksima loko de vastega Kozakio.

S. B o j e v, montaro Kara-taŭ apud urbo Ĉimkent.

Seninterrompa laborsemajno en Sovetio

El multego da malnovaj tradicioj, kiuj ankoraŭ restis ĝis nun kaj regas en nia ĉiutaga vivo, estas unu la plej hontinda — la festado de ĉiusemajna "sepa tago" (dimanĉo). Dum tiu tago la fabrikoj, oficejoj kaj aliaj plej necesaj institucioj ĉesigas sian laboron, malgraŭ ĉio! ili senmovaj kaj senutilaj staras kaj miras: Kial tiom ofta interrompado? Ĉu ni ne kapablas produkti kaj produkti? Ĉu ni bezonas tiun ripozon?

La senlaboruloj ankaŭ pravas dirante: "Ĉu ni devas suferi senlaborecon, se dum ĉiu "sepa tago" la fabrikoj kaj laborejoj staras senmovaj kaj kvazaŭ postulas niajn manojn?"

La produktado de l' regna industrio plialtiĝos je 15—20% jare. Centmiloj da senlaboruloj trovos por si laboron. La popolmastrumado kaj tuta vivo de l' lando pliintensiĝos. Multaj aliaj bonefikoj estas atingeblaj pro nur sola enkonduko de seninterrompa laborsemajno.

Nun en Sovetio, en ĉiuj centraj ĵurnaloj aperas grandaj diskutoj pri plej baldaŭa enkonduko de seninterrompa laborsemajno. En lokaj ĵurnaloj la laboristaro jam reale starigas la demandon, pridiskutante praktikajn detalojn por efektivigo de tiu entrepreno.

Jam nun en nia loko kelkaj fabrikoj eklaboris seninterrompe. La problemo pri ĉiusemajna ripozo por laboruloj estas plej simple solvita: ĉiu laborulo ripozas laŭ sia vico; por lin anstataŭigi la laborejo dungas la konforman kvanton da novaj laboruloj. Por ĉiu aparta entrepreno la laboristoj solvis la aferon konforme al siaj specialecoj.

Plej ofte la afero estas aranĝita jene: Ĉiuj laboristoj estas dividitaj je 5 grupoj kaj ĉiu grupo ripozas unu post la alia. Por anstataŭi la ripozantojn, oni dungas novajn laboristojn en kvanto de unu grupo (kvinono de ĉiuj laborintoj en tiu laborejo). Sekve ĉiu laboristo post ĉiu 5-taga laboro havas unu tagon da ripozo. Sume dum jaro ĉiu laboristo havos nun *72* ripoztagojn (antaŭe 52) plus 5 tagojn de revoluciaj festoj, krom sia *2*-semajna tarifa forpermeso.

La religiajn tagojn en Sovetio la laboristoj plue jam ne festos. La 100%-a plenumo de nia 5-jara plano de socialisma konstruado postulas de ni, de l' tuta laborularo grandajn streĉojn. La trapasinta unua jaro bonege montras, ke niaj planoj estas realaj kaj la laborularo scipovas eltrovi kaj mobilizi ĉiujn eblajn fortojn. La seninterrompa laborsemajno, la volontulaj senpripagaj "tagoj de industriigo" dum festotagoj — estas la unua provo laŭplane kaj organizite konstrui la bazon de socialismo — industrion.

Laboristaro ĉiulanda, pli aktive liberiĝu! Helpu al viaj sovetiaj fratoj per via teknika sperto. Konkuru kun ni en produktado! Ni devas komune iri al nia celo! A. S e m j o n o v (7113), Kremenĉug.

NOTOJ EL USONO

Infanlaboro

La fabrikistoj de sukero el betoj volas havi plian protekton per pli alta tarifo kontraŭ kompreneble "la malbone pagata alilanda laboro". Antaŭ nelonge parlamentano Frir (Frear) proteste montris, ke ekzemple la Granda Okcidenta Suker-Kompanio (el Kolorado), kiu monopolas 58% el tuta usona betsuker-produktado, pagis netan profiton en j. 1928 de 45%. Kiel? Per la ekspluato al armeo da infanoj, multaj sub la deka jaro, kelkaj nur sesjaraj. Ili devas labori 10—11 horojn tage kaj dormi ĉe sia familio en unu ĉambro, 8-, 10-, eĉ 12-ope. Mankas al la domaĉoj ioma komforto, necesejoj ktp. Laŭ registara enketo pri vivo de 500 familioj en la betsuker-industrio $\frac{1}{4}$ el la laboristoj en la Ŝtato Miĉigan (Michigan) ne atingis la 10-an jaron; nur $\frac{1}{5}$ estis 14-jaraj; $\frac{9}{10}$ el la patrinoj, havantaj infanojn sub la 6-a jaro, laboras en la kampo, kaj $\frac{1}{2}$ el tiuj infanoj estas portataj al la laborkampo.

Laŭ la plej freŝdata oficiala statistiko havebla pri j. 1920 — 1 060 858 da infanoj 10—15-jaraj en Usono (t. e. 8,5%) perlaboras salajron. Tiu ne enhavas la grandan nombron, kiu devas labori, kiam la lernejo estas fermita en somero. Eble en la lernejo la infano havos ŝancon aŭdi pri usona prospero. Alia makulo videble estas en raporto de Novjorka Edukad-Komitato, ke *275 000* analfabetuloj loĝas en Novjorko kaj ke ili ĉefe troviĝas inter "hejmlaborantoj", kiuj faras vestaĵojn.

Por la privatigo de l' elektrolumo!

En Ontario (Kanado) kostas elektroforto po-kiloŭathore *2* cendojn: La meza kosto en Usono estas 7,4 cendoj. La sekreto estas, ke en Ontario la produktiloj estas komune posedataj, sed private en Usono. Kiu profitis el la diferenco? Jen aktuala ekzemplo: Antaŭ 6 jaroj leĝisto en Ŝikago aĉetis 7500 akciojn en la Elektra Kompanio de la Centraj Ŝtatoj por 11 250 $. Poste li havis la ŝancon aĉeti krome 7500 kaj pruntis 150 000 $ por fari tion. Per disdono de donac-akcioj ("bonus shares") li nun posedas unu milionon kaj laŭ la "Wall Street Journal" ili valoras je pli ol 55 milionoj $. Ĉu mirinde, ke la Elektroforto-Trusto aĉetis ĵurnalojn, profesorojn, preĝistojn ktp., por propagandi kontraŭ publika posedo de la provizo de elektrolumo? (488)

VILAĜA VARTEJO

La patrinoj foriris kampen. Hejme restis nur infanoj. La plej aĝaj (t. e. 6—12-jaraj) devas varti siajn pli junajn gefratojn. Certe, tio estas tute ne interesa por ili: junaj vartistinoj, kiuj mem bezonus vartistinojn por si, preferus ludi kun amikinoj, ol varti ploremajn suĉinfanojn. Kaj ofte ili tiel agas, kaj la infanetoj ploregas senzorgaj, malsekaj pro la urino, mordataj de la muŝoj.

Iufoje okazas malfeliĉoj. La venintaj kokinoj komencas beki la infanon. Aŭ ĝin mordas porkido. Aŭ la infanoj komencas ludi kun alumetoj, kaj finfine okazas brulego. Mi konas la okazintaĵon, kiam, ekbruliginte la rubon, la infanoj komencis ĝin superverŝi el sitelo; kaj en la sitelo ne estis akvo, kiel ili opiniis, sed petrolo!

Iufoje la vartistino ne foriras kaj diligente gardas la infaneton. Sed 6-jara infano mem estas vartenda kaj tute miszorgas pri sia vartato. Malsaĝa knabino komencas ĝin nutri per ekskremento kaj ĉia sentaŭgaĵo. Aŭ juna vartisto (tio okazis en najbara vilaĝo Zabrodje) metas alumetojn inter okulo kaj palpebro de l' infaneto. Aŭ ĉu vi legis la rakonton de Ĉeĥov: "Dormema", kiel vartistino, dezireganta dormi, sufokis la vartaton? Tio estas certe eksterordinara, sed tute ebla fakto!

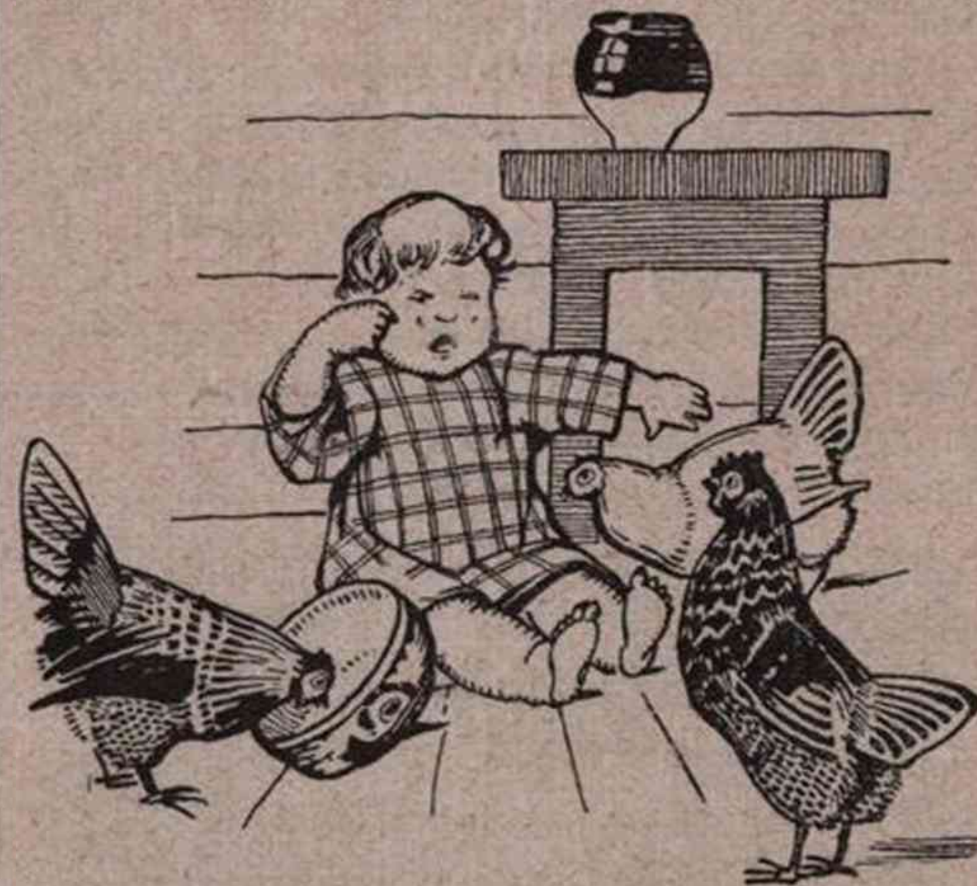
La kamparano ne havas monon por dungi bonan edukistinon. Sed kion ne povas fari solulo, tio estas ebla por kolektivo. Tamen niaj kamparanoj estas tro neiniciatemaj kaj ofte tute ne volas partopreni ian tre profitan aferon. Multon devas fari por ili la sociaj organizoj por finfine ilin devigi ĝin partopreni.

Pasintjare la regiona plenumkomitato de sovetoj organizis en Doriŝĉi senpagan vartejon, por ke la kamparanoj vidu, ke tio estas bona afero. La laborulinojn, la nutraĵon — ĉion ĝi donis senpage. La gepatroj devis mem doni nur lignon kaj lakton. Kaj malgraŭ evidenta profito, estis kelkaj kontraŭuloj de l' afero! La vartejo laboris malbonege, ĉar ĝia estrino estis malklera kai ŝtelema laboristino; tial la kamparanoj estis tute nekontentaj, kaj la ideo de l' vartejo restis nepopulara.

Nun-printempe ni (geinstruistoj) decidis agiti por la vartejo denove. La plenumkomitato promesis doni la laborulinojn senpage, se la kamparanoj mem kolektos monon por la nutraĵo. Krome, laŭ nia peto, ĝi promesis doni nepre kleran estrinon. Sed la kamparanoj estis obstinaj: "Ni ne volas havi vartejon!"

Mi decidis eluzi la malsaton. Laŭ ŝtata tarifo, 16 kg da sekalo kostas 2 rublojn, kaj ĉe la spekulistoj—10 rubl. kaj pli. Por la vartejo la farunon donos la kooperativa butiko, sekve laŭ ŝtata tarifo. Mi klarigis tion al miaj gelernantoj. Ili komencis agiti ĉe la gepatroj. En la kabanoj aperis afiŝoj, ekzemple: —"Paĉjo, sendu min en vartejon: hejme mi estos pli multekosta por ci."

11. aprilo okazis ĝenerala kunveno. Malgraŭ la propagando, la gepatroj estis kontraŭ la vartejo; ili estas pli konsentaj pagi 10 rublojn por hejmnutrado, ol 2 rublojn por ia organizo! Dum kelkaj horoj ni batalis, kaj ŝajnis, ke la obstinuloj venkos. Ni jam perdis la esperon, kaj mi disputis nur "principe", ĉar hontinde estis "kapitulaci". Kaj subite iu patro hezite subtenis min. Mi ekkuraĝis, plifortigis la argumentojn — kaj ia parto de ĉeestantoj konsentis. Post ili — ĉiuj. En la tuta vilaĝo, rifuzis sendi la infanojn en la vartejon nur la

filo de l' muelisto kaj . . . la prezidanto de l' vilaĝa soveto, kiu devus esti pli progresema, ol la aliuj!

La vartejo laboris de 21. junio ĝis 22. aŭgusto. La infanojn de l' malriĉuloj la plenumkomitato nutris senpage. La laboro de l' vartejo estis bona, kaj la kamparanoj estis kontentaj. Nun neniu parolas, ke la vilaĝo ne bezonas vartejon.

Nikolao Usov, vilaĝo Doriŝĉi, Leningrada provinco.

Eksterordinara tago el mia vivo

Ekzistas por mi nur malmultaj tagoj, al kiuj mi povus doni la signifon "eksterordinara". Pri unu el ĉi tiuj mi volas rakonti. En la jaro 1917 mi estis soldato ĉe la 19-a kompanio de la arme-taĉmento Ŝolc. La 19-a kompanio kune kun aliaj okupis la fronton inter Ilzen-kaj Medum-lago. Ambaŭ lagoj troviĝas antaŭ la urbo Dünaburg. Estis tre trankvila tiu frontsektoro; tial ni troviĝis jam pli longe ol duonan jaron en tiuj ĉi samaj tranĉeoj. Interrompita nur estis tiu ĉi silento, se estis anstataŭigata la rusa taĉmento troviĝanta kontraŭ ni, per siberia pafista taĉmento. Sed tiuj malagrablaj interrompoj ordinare ne daŭris longe.

Dum iu bela, suna printempa tago estis treege ekscititaj la rotoj en nia tranĉeo. La dumtage gardostarantaj postenoj rapidegis al niaj subtere lokitaj kavernoj kaj vokis ĉiujn, por ke ili venu en la tranĉeojn. Scivoleme ni perokule sekvis la pluan daŭrigon de tiu okazo. Tie ĉi kaj tie ni vidis aperi la kapojn de rusaj soldatoj. Ĉar ili nun konstatis, ke niaflanke oni ne pafis, kelkaj el ili elrampis el la tranĉeo. Intertempe estis alvenintaj ankaŭ kelkaj el niaj oficiroj. Ili estis infektitaj de nia ekscitiĝo. Kuraĝigite per la konduto de l' oficiroj, elrampis ankaŭ kelkaj kamaradoj de nia flanko el la tranĉeo. Hezite nur sekvis ankoraŭ aliaj. Kelkaj opiniis, ke la rusoj eble volas logi niajn kamaradojn en embuskon.

Nun oni vidis, kiel kelkaj rusoj transgrimpis la pikil-baraĵon. Ili faris signojn per la manoj kaj proksimiĝis al nia flanko. Kelkaj kuraĝuloj inter ni volis sekvi al tiu ĉi ekzemplo, sed ili estis revokataj de oficiro. Poste la oficiro ordonis al kamarado, kiu scipovis la rusan lingvon, ke li proksimiĝu per blanka naztuko al la rusaj kamaradoj. Ĉe la malamika flanko faris rusa soldato la samon. En la mezo de ambaŭ frontoj ili renkontiĝis. La "malamiko" donis al nia delegito la manon kaj ĉirkaŭbrakis lin. Surprizite ni rigardis la aferon. Nia kamarado faris signon kaj kelkaj aliaj, kiuj troviĝis sufiĉe malproksime de niaj oficiroj, suprengrimpis trans la pikilbaraĵon.

Tio estis malofte vidita bildo.

Tiu ĉi peco da tero, sur kiu jam depost longa tempo ne plu estis aperintaj vivaj estaĵoj, kies surfaco nur tiam kaj tiam estis disŝirita de eksplodantaj grenadoj, tiu ĉi peco da tero estis nun vivigata de vivantaj homoj. Kun ĝoja mirego ni sekvis tiun ĉi okazon, sed baldaŭ venis la fino. La divizi-gvidanto, kiun ni ankoraŭ neniam estis vidintaj en la tranĉeo, kiu certe hodiaŭ la unuan fojon vidis nian tranĉeon, devis hazarde aperi ĝuste en tiu tago, por inspekti la fronton. Kiam li nun vidis la spektaklon, li treege furioziĝis. Intertempe estis rimarkita tiu okazo ankaŭ de la najbara divizio. Ĉar nun eble pensis la oficiroj de tiu divizio, ke ni volas dizerti (forkuri), ni estis bombardataj de tiu flanko. Ĉiuj forkuregis al la tranĉeoj. Feliĉe ne estis trafataj nek ruso nek germano.

Tiele finiĝis nia interfratiĝo kun la "malamiko". Ni superŝutis la kamaradon, kiu sciis la rusan lingvon, per demandoj, kaj li raportis pri la interparolo kun la rusaj soldatoj jenon: La rusaj oficiroj el la tranĉeo estis ordonitaj dum tiu tago al Dünaburg, okaze de raporto fare de ilia komandanto. Dum la foresto de l' oficiraro la soldatoj decidis serĉi interkompreniĝon kun la germanaj kamaradoj. Laŭ tiu decido ili ankaŭ efektivigis la aferon, kaj kiel ni vidis, kun sukceso.

Ĉar niaj oficiroj certe ne ricevis laŭdvortojn de la diviziestro, ili estis tre furiozaj kaj senŝarĝis sian koleron sur niajn kapojn. Por nia regimento tiu ĉi okazo signifis la anstataŭiĝon per alia. Reveninte al Kovno (Kaŭnas) nia regimento estis nuligata kaj dispartigata al du aliaj divizioj.

Tiel pasis unu el la eksterordinaraj tagoj el mia vivo. Gross (1899).

Adm. de SAT, Colmstrasse 1, Leipzig O 27.
En Sovetio: CK SEU, Poŝtkesto 630, Moskvo.

SENNACIULA SCIENC-KULTURA PAĜO

N-o 20 Sub la kontrolo de Scienc-Kultura (Akademia) Sekcio de SAT. Redakci-adreso: Dim. Snejko, Minsk, Poŝtkesto 33 (Sovetio) N-o 20

PRI FAKKUNSIDO DUM LA IX-a

La 5-an de aŭgusto okazis komuna kun edukistoj kunsido de nia Sekcio. Ĉeestis *22* K-doj el 9 landoj (Germanio — 12, Francio — *2*, Nederlando — *2*, Sovetio — 1, Alĝerio — 1, Dancigo — 1, Islando — 1, Ĉeĥoslovakio — 1, Svedio — 1. Prezidis K-do Scheibler (Germ.). Sekretariis K-do Muravkin.

Dum la kunsido estis aŭskultata raporto de K-do Boubou, farita de K-dino Glodeau pri SAT-Edukista Sekcio k de K-do Muravkin pri laboro de Scienc-Kultura Sekcio.

Raporto de sekci-sekretariaro de SAT-Scienc-Kultura Sekcio

K-do H. Muravkin

Unue estis legata la raporto pri la scienckultura fakkunsido en Göteborg pasintjara. La S.-K. Sekcio malsanas je samaj mankoj, kiel la aliaj sekcioj: Multaj anoj, sed malmulte da kunlaborantoj. Tamen la situacio malrapide, sed certe pliboniĝas. Pri S.-K. Paĝo vidu apartan raporton.

"La Nova Epoko" ne estis aranĝita tiel, kiel proponis la kunsido dum la Göteborga kongreso k aperis nur dufoje dum la lasta jaro (scienca serio) kun nediversscienca materialo iom seka. La baza ideo estis poste transformi la sciencan serion en pli grandan sciencan revuon por la esp-istaro. Ĉar dume la Direkcio de SAT ne konsentis al pligrandigo, ni laŭ interkonsento kun la gvidinto de Scienca Serio, K-do Demidjuk (Moskvo), proponas likvidon duman de la scienca serio k enigon daŭran de la scienca materialo en la literaturan serion escepte sciencaj pripedagogiaj artikoloj. La redaktado de la materialo devas esti transdonata al fakulo el la scienc-kultura sekcio.

La laboroj de la Internacia Scienca Inform-Servo: En Francio k Belgio eni per la ISAE-delegitoj dissendis al sciencaj k teknikaj revuoj cirkulerojn kun sciigo pri organizado k funkciado de ISIS. En Germanio ni dissendis specialajn cirkulerojn al div. simpatiantaj profesoroj-sciencistoj. La rezulto estis, ke ni, fondis specialan iniciativan komitaton el profesoroj por subteno de ISIS. Ĝin eniris 6 profesoroj: Kohlschütter (Geofiziko-Potsdam), Grotjahn (Berlin), Schumann (Elektrotekniko-Vieno), Wegener (geografio-Graz), Szegö (matematiko-Königsberg), Schneickert (juro-Berlin). La plano de la ISIS-funkciado submetita al la redakcio per la iniciativa komitato antaŭvidas pretigon de nacilingvaj resumoj de la aŭtoroj mem, kiuj de la landaj oficejoj estas tradukataj k multobligataj en esp-o k dissendataj al eksterlando. ISIS unuatempe funkcios tute sen mencio de esp-o, kvankam ĝia sola tradukilo estos esp-o. Se la respondoj en Germanio estos favoraj, ni instigos samajn cirkulerojn en Sovetio Britio k Usono.

La Scienc-Kultura Sekcio instigis la organizadon de ĉiujara dumkongresa internacia lab. esp.-universitato, kun tri cikloj de lekcioj: Naturscienca (fiziko, kemio, tekniko, medicino, biologio ktp.), sociologia (marksismo, historia materialismo, lab. movado), eduka (sporto, pedagogio, psikologio ktp.). La lekcioj estos farataj de fakuloj el nia Sekcio. Kiel unuan rezulton ni havas la internacian proletan altlernejon aranĝitan de la Sekcio kune kun la Kongreskomitato. Fine ni alvokas al pli intima kunlaborado inter la eduk-ista k Scienc-Kultura Sekcioj sur la kampo de kleriga laboro en k ekster SAT.

Raporto de redaktoro de S.-K. Paĝo

K-do D. Snejko

Ni komencis aperigadon de nia Paĝo kun egaj malfaciloj. Mankis taŭga materialo. Eĉ netaŭga materialo ne alvenis. Sed iom post iom ni venkis malfacilojn. Aperis sume 18 paĝoj (7 el ili kiel Studentaj Paĝoj) kun priskriboj de studenta vivo k scienc-kultura materialo. Ni sukcesis enpresi jenan materialon en la Paĝoj: Redakci-artikolojn — 12, teoriajn artikolojn (progresoj de scienca esp. movado) — 3; sekci-materialon — 9, Tra Studentio — *22* notetojn, El la Vivo k Scienco — 12, artikolojn el Aŭstrio — 1, Francio — 1, Japanio — 2, Sovetio — 4, Portugalio — 1, Britio — 1, Jugoslavio — 1, Polio — 2, Germanio — 3, Bulgario — 1, Hispanio — 2. Sume aperis 43 artikoloj, *22* notetoj pri stud. vivo k 12 pri sciencaj novaĵoj. Nun la kvanto da ricevata materialo kreskas, k sin anoncis kunlaborontoj el div. landoj. En la paperujo de l' redakcio jam kuŝas materialo sufiĉa por 6 Paĝoj. Ni sukcesis aranĝi specialajn paĝojn medicinan, teknikan, natursciencan k. a., kiuj aperos post la Kongreso. Inter gravaj malhelpoj ni notu neakuratan aperigon de nia Paĝo k tre limigitan lokon por ĝi[1]. Dum 12 monatoj aperis nur 11 Paĝoj. Redakcio de "S-ulo" zorgu pri plana aperigado de Paĝoj antaŭ-informante la redaktantojn. — Ni petas niajn kunlaborantojn havigi taŭgan materialon.

Kion decidis la Kunsido?

Unuanime estis aprobataj la proponoj rilate al fondiĝo de Internacia Lab. Universitato k likvido de speciala scienca serio de "LNE".

La nuna estraro estas reelektita. Kiel helpanto por la sekretario estas elektita K-do Wolf (Berlin). (2921)

[1] Ĉiam aperis k aperos plane, alterne niaj Paĝoj. Sed kompreneble ni povas enmeti nur unu(specan) Paĝon en ĉiu n-o (kio ankaŭ estas laŭ la senco de l' Kongresdebato). Pri limigo ni rimarkigu, ke pli ol unu fojon ni disponigis spacon de pli ol unu paĝo al "S.-K. P.". — Red.

INTERNACIA SCIENCA INFORM-SERVO ESPERANTA (ISIS)

Aliĝis al tiu ĉi iniciativkomitato 6 en la Kongresraporto cititaj profesoroj. La komitato dissendis por antaŭlaboro al ĉiuj sciencaj gazetoj en Germanio cirkuleron (pere de ekstera sekcio de Esp. Rondo Akademia, Berlin, gvid. K-do *2921*). Ĉe pozitiva rezulto ni iniciatos similajn cirkulerojn en Britio, Sovetio, Japanio k Usono. En Francio k Belgio la informado de tieaj sciencaj esp-istoj havis pozitivan rezulton.

IOM PRI LA VIVO DE L' VILNA STUDENTARO

Unu el la plej esencaj ecoj de la en Polio reganta faŝista diktatoreco estas ĝiaj klopodoj sin entrudi en ĉiuj fakoj de la socia vivo. Kompreneble ĝi ankaŭ neniel preterlasas penetri en la lernejojn kaj en la movadon de l' studanta junularo. Alia regrimedo de ĉi tiu diktatoreco estas ĝia kunkresko kun la burĝaroj de la multpopolaj naciaj malplimultoj, kun la burĝaroj de la subpremataj blankrusoj, ukrainoj, judoj k. a. Ĉi tiuj burĝaroj, konsentante la kunligon, kunhelpas plej konsekvence al la registaro de Pilsudski realigi siajn planojn kaj kunpreparas en la socio la grundon por la fina militatako kontraŭ Sovetio.

Ilustru ĉi tion la okazoj, kiuj pasis lastatempe en Vilno, la ĉefurbo de Okcidenta Blankrusio, okupita de Polio. Ekzistas tie ĉi gimnazio kun la blankrusa instrulingvo. Ĉi tiu gimnazio estas la plej supera blankrusa lernejo en Okc. Bl., kiu kun pli ol *2* milionoj da blankrusoj tutsume posedas 19 lernejojn! La gimnazio jam antaŭ longe fariĝis forĝejo de revolucia spirito inter la filoj de l' blankrusa kamparanaro. Konsekvence la aneksintara administrejo starigis antaŭ si kiel celon, senkondiĉe faŝistigi ĝin.

La registaro, disbateginte la amasan, centmilmembran kamparanan organizon "Gromada"[1], sukcesis transtiri sur sian flankon la riĉajn kamparanojn kaj parton de l' intelektularo el la antaŭa "Gromada"-movado. Unuaflanke utiligante teroron kontraŭ la avangardaj organizoj kaj duaflanke siajn blankrusajn kunliganojn, kiel ekz. Stankeviĉ kaj Ostrovskij (antaŭa Gromadano), la registaro efektivigas ĝeneralan faŝistigon tiel de la "Societo por la Blankrusa Lernejo", organizo de l' malriĉularo de Okc. Bl., samkiel de la gimnazio. Al ĉi tiu gimnazio oni ĵetis logpecon en formo de publikaj rajtoj. Samtempe oni nomis Ostrovski'n "inspektisto", celante tiel purigi la lernejon de "renversaj elementoj". Fakte Ostrovski sukcesis grupigi ĉirkaŭ sin areton da kulakaj filoj. Sed la lernant-amaso plue restis sub la kontraŭfaŝista standardo. I. a. ĝi demonstris tion, mokfajfante ekz. lekcion

[1] Pri "Gromada" legu la broŝuron samtitolan haveblan ĉe SAT-administracio. Pr.: 0.30 mk. g.

Esperanto-Servo

N-o 3 — 4-a jaro Gvidanto k kompilanto: O. BÄSSLER, Gerberstr. 24, Leipzig C 1 (Germ.) 17. Oktobro 1929

EL FINNLANDO

La popollernejoj malbone provizitaj kontraŭ malvarmeco

(Esperanto-Servo.) Statistiko prezentas la popollernejojn en Finnlando en tre sentaŭga stato. Lernoĉambroj, en kiuj la varmeco dum vintraj frostoveteroj estis regule malpli ol + 8° (Celsius), troviĝis 14%; k tiaj, kie la varmeco restis sub + 13° estis 60%. Oni povas do diri, ke ekzistas nur ĉ. 26% de tiaj lernejoj, kie la varmeco estis pli ol + 13°. Malkovriĝis eĉ tiel kruelaj okazoj, ke oni instruas en lernoĉambroj, kie estis da frosto. F. G. L., Tampere.

Multekostaj animoj

(Esperanto-Servo.) En Finnlando funkciadas firmao, kiu sin okupas je la nekredulaj animoj. Tiu firmao nomas: "finna misia societo."

La bilanco rakontas, ke la societo havas netan propraĵon de ĉ. 12 milionoj da finnaj markoj (fmk.). Ankaŭ oni sciigas, ke la societo uzis por enlandaj animoj 1 200 000 fmk., por negroanimoj afrikaj 2 300 000 fmk., por la ĉinaj 1 162 000 fmk.

En Ĉinio ĉi "sav-laboro" postulis plej multe da klopodoj k da mono, kompare al la rezultoj, eĉ tiom multe, ke oni povas demandi, ĉu indas forĵeti tiom da mono por ĉinaj animoj. Dum la lasta jaro oni "savis" per la sumo (1 162 000 fmk.) entute 38 animojn. Ili estas treege multekostaj, t. e. ĉ. po 290 000 fmk., k krome ili estas tiel necertaj, ili, la ĉinaj animoj. Oni plendas, ke kelkaj el la "savitoj" mortis jam antaŭ fino de l' jaro, dume la kelkaj aliaj fariĝis eĉ perfiduloj...

F. G. L., Tampere.

Senlaboreca malbeno

(Esperanto-Servo.) La laboraferа oficejo de la ministrejo ricevis sciigojn pri la senlaboreco. La sciigoj estas ricevitaj de 20 komunumaj laboragentejoj.

Tutlandan senlaborecon la statistiko ne prezentas. Ekz. en la Oŭlu-gubernio estas informoj nur el Oŭlu, Kajaani k Rovaniemi; ekster tiu statistiko do estas eĉ la urboj Raahe, Kemi k Tornio, samkiel la kamparo k la kamparaj industricentroj.

Krome en la statistiko estas nur tiu malgranda parto el la senlaboruloj, kiuj per la laboragentejoj serĉis laboron.

Laŭ tiu statistiko nekompleta estis senlaboruloj:

	1929	1928
la 27-an de julio . . .	1132	762
la 10-an de aŭgusto . .	1474	738
la 24-an de aŭgusto . .	1661	807

Tio signifas, ke la senlaboreco pliiĝis je 100% de la pasinta jaro; kiom ĝi kreskos ĝis la vintro?

Oni asertas, ke la statistiko prezentas nur eble dekonon el la tutlanda senlaborularo, laŭ kio la efektiva nombro de la senlaboruloj estas ĉ. 12—16 000 personoj.

F. G. L., Tampere.

---

de l' perfidinta Stankeviĉ. Ostrovski ekprenis "radikalajn" rimedojn. Kiam en Vilno okazis la kongreso de l' "Societo por la Blankrusa Lernejo", kiun ĉeestis delegitaro de l' lernantoj, Ostrovski, interkonsentinte kun la polico, elĵetis la delegitojn de l' gimnazio.

Okazon por la ĉefa batalo donis al li la apelacia proceso kontraŭ la batalantoj de "Gromada", la proceso, kiu antaŭnelonge okazis en Vilno kaj finiĝis per satrapaj verdiktoj. La lernantoj, signantaj proteston kontraŭ la nova terorakto rilate al la laborulamasoj de OB, formetis la okupojn kaj aranĝis amaskunvenon. Kompreneble la devizo, dissonigita de la lernanta maldekstrularo, estis entuziasme aprobata. Ostrovski tuj vokis policon, kiu en mundura kaj kaŝa batalionoj aperis en la gimnazio kaj arestis 60 lernantojn, inter ili 13- kaj 14-jarajn knabojn. Ĉi tiu fakto elvokis ĝisfundan indignon kaj en multaj lernejoj (judaj) la lernantoj decidis solidare striki. La lernantojn oni sub eskorto sendis provincen kaj Ostrovski cinike anoncadis, ke la lernejo estas por "gardi la infanojn".

Dua fakto okazis en la Asocio de Reciproka Helpo (judaj studentoj). La rolon de faŝistigistoj ĉi tie prenis kompreneble la sionistoj, kiuj akirinte dum la balotoj plimulton, plenumas politikon, turnitan kontraŭ la interesoj de l' studenta malriĉularo, kaj per ĉiuj fortoj atakas la organizon de tiu ĉi malriĉularo, la senkompromisan "Soc-Farband". Jam la pasintan jaron ili klopodis hebreigi la malsanul-kason, kaj ili nuligis ĝian estraron, nomante faŝistamaniere komisaron. Ili malŝparas milojn da zlotoj por diversaj sionistaj gazetaĉoj, dum centoj da studentoj estas senigitaj je pano. Laste, sentante sin fortaj, ili faris la ĉefatakon, enkondukante "koŝerajn"[1] tagmanĝojn, kiuj fakte estas kaj devas esti pli karaj kaj malpli bonaj. Tion ili faris por al la Asocio surpremi sian sionisto-klerikalan stampon, maskante tiun okulfrape politikan paŝon per fantaziaj higiene-ekonomiaj konsideroj. La tagmanĝantoj en la Asocio estas antaŭ ĉio malriĉaj studentoj, kontraŭsionisme agorditaj. Ili reagis kontraŭ tiu sionista atako, fondante sub gvido de la "Soc-Farband" batalkomitaton, kiu proklamis aktivan bojkoton al la koŝeraj tagmanĝoj. La sionistoj, por kiuj esenca celo en tiu tuta agado estas la elasociigo de l' studenta maldekstrularo, mobilizis ĉiujn fortojn kontraŭ ĝi. Ili alpaŝis al la laboro en interligo kun la faŝista akademia superularo kaj kun la polico. Kiel dum la lasta ĝenerala kunveno, ili nun enkondukis en la Asocio policon, kiu dum preskaŭ semajno ĉiutage ĉeestis en la loko. Kiam, malgraŭ tiel evidenta malpura provoko, la amasoj ne cedis kaj oni devis ĉesigi la eldonadon de tagmanĝoj, la sionistoj interkonsente kun la senato (universitata gvidorgano) fermis la Asocion kaj eĉ limigis ĝis minimumo la funkciadon de l' malsanulkaso por malebligi al la Soc-Farband la agitadon inter la amasoj kaj paralizi ĝian kontraŭfaŝistan agadon. Samtempe ili funkciigis la tutan burĝan aparaton kontraŭ la studenta maldekstrularo. Iliaj gazetoj estis plenaj je denuncoj kontraŭ la "agentoj de Moskvo". La Centra Komitato de la judaj akademiaj asocioj, kiun estras faŝistoj, indikis al la vilnaj samideanoj "eligi la kulpulojn". La sionistoj, eluzante la intervenintan libertempon, faris ĉiajn preparojn por la atako: ili "eligis" dudek K-dojn, por la amason senigi je gvidantoj kaj efektivigi la definitivan faŝistigon de la Asocio, ne haltonte antaŭ ĝia disrompo. En ĉi tiu laboro brave helpas al ili la akademia senato.

Vilna studentino.

[1] Laŭ juda rito preparita.

K-doj el blankaj landoj!

Materialon por nia paĝo sendu aŭ per redakcio de "S-ulo" aŭ pere de Sekci-Sekretario K-do H. Muravkin (Berlin).

Ni volonte uzos viajn artikolojn!

EL RUMANIO

La "demokrata" Maniu-a registaro

(Esperanto-Servo.) Kiam ekkomencis la reĝimo de la Maniu-a registaro, la ministro por internaj aferoj, Vajda, sciigis la mondon k landon, ke la siguranc-metodoj k policbatadoj ĉesos. Jen pruvo:

K-do Fenchman, kiu partoprenis kongreson en urbo Timiŝ, post sia hejmenveno estis arestita de la "siguranca", kiu montris al li foton de K-do Luka, demandinte lin, ĉu li konas tiun foton. Li jese respondis. — "Kial vi konas K-don Luka?" — jen la demando nova. Oni nun ekbatis lin, fine eltiris liajn lipharojn k kraĉis al li.

Tio okazis en la 20-a jarcento dum la regado de la "demokrata" naci-vilaĝana partio. SAT-ano 15 080.

Kontraŭ la Unuec-Organizo

(Esperanto-Servo.) La rumana registaro ĉiurimede provas malhelpi la Unuec-organizon k ties anojn. Oni arestis la sekretarion de la organizo, K-don Luka, batadis k fine forigis lin el Bukareŝto sub la preteksto, ke la Unuec-Organizo estas leĝe nuligita, do li ne plu havus ian legalan metion aŭ profesion en tiu ĉi urbo... SAT-ano 15 080.

RESPONDA PARTO

15 080. Du raportetoj pro lokomanko ne povas aperi. Senditaj bildoj ne taŭgas por kliŝigo k krome mi eĉ ne rajtas enmeti fotojn sur ĉi paĝo. Proprajn nomojn nepre skribu PRESLITERE.

3018, Fajrero, Chamarre, 9274. Viaj raportoj pro manko de loko nur povos aperi en la sekvanta n-o.

3-a listo de raportoj en jaro 1929/30

12. La popollernejoj malbone provizitaj kontraŭ malvarmeco. F. G. L., Tampere (Finnlando).
13. Multekostaj animoj. F. G. L., Tampere (Finnlando).
14. Senlaboreca malbeno. F. G. L., Tampere (Finnlando).
15. La "demokrata" Maniu-a registaro. SAT-ano 15 080 (Rumanio).
16. Kontraŭ la Unuec-Organizo. SAT-ano 15 080 (Rumanio).

TRA ESPERANTIO

INTER NI

— Mi pripensadis viajn dirojn pri dogmo k dogmiĝo. Konfesi mi ja devas, ke fakte mi iom tro rapide legis — k decidis pri la legaĵo. Viaj klarigoj certe estas akcepteblaj. Tamen mi ankoraŭ opinias, ke ekzistas ia danĝero en tio, ke estu permesate en SAT pridubi, pridiskuti ĉion. Povas pro tio estiĝi malagrablaj disputoj. Ĉu ne estus preferinde limigi la kampon al simpla informado, al nura konigo de faktoj?

— Ĉu vere vi kredas, ke tia limigo sufiĉus por forigi ĉian eblon pri disputoj? Mi firme opinias, ke per nura menciado de faktoj oni ankaŭ povas naski tre akrajn disputojn. Pripensu: eĉ statistikuloj ne ĉiam interkonsentas pri nombroj k malpli pri la maniero, laŭ kiu ili estas prezentitaj. Legantoj ja povas esti malsame influataj de samaj nombroj laŭ tio, ke prezentis ilin malsamopiniantoj.

Raporti nur pri faktoj? Vera senpripensaĵo! Sufiĉas legi ĉiutagajn ĵurnalojn por konstati, ke samaj faktoj estas raportitaj tre malsame.

Sed faru mem jenan eksperimenton: Surstrate okazis akcidento, aŭ du homoj disputis k interbatiĝis. Kvindek personoj ĉeestas k vidis proprokule. Nu, pri la okazaĵo demandu al tri aŭ kvar personoj hazarde elektitaj k vi konstatos, ke neniu respondos al vi same, neniu vidis la "faktojn" sub sama aspekto.

Ĉu vi do ne scias, ke eĉ per fotoj oni povas artifike aliigi "faktojn"? Faktoj! faktoj! Sed ekzistas milionoj, k temas elekti inter ili. Fanatikulo, dogmulo ĉiam scipovos elekti "faktojn", kiuj atestos por lia kredo.

Malmulte da homoj kapablas observi k raporti objektive. Ni sekve devas celi kreskigi objektivismon ĉe homoj. Se sufiĉe da SAT-anoj sukcesus akiri tian kapablon, tio estus bono, profito por ĉiuj partioj, por ĉiuj tendencoj. Ĉiuj ja havas intereson esti ĝuste informataj pri la vera stato de la viv-, labor- k batalkondiĉoj de la laboristaro en la tuta mondo.

Oni devas bone scipovi fari diferencon inter la ĉefa agado de partio k tiu de SAT. La unua precipe agitadas por altiri al si la plimulton da laboristoj. La rimedoj por agitado estas tute aliaj ol por edukado. Kutime forestas objektiveco en agitado. Ĝi parolas pli al la sentoj, al la koro ol al la racio.

SAT ne devas agiti politike: ĝia tasko povas esti nur eduka. Pri tio ni ĉiuj interkonsentas. Sed, fulmotondro! ĉu finfine oni komprenos, ke por eduki oni devas uzi taŭgajn rimedojn — k ne ekzistas aliaj, ol tiuj pri kiuj parolas nia Statuto.

Mi estas konvinkita, ke ĉiuj saĝaj gvidantoj de ĉiuj klasbatalaj partioj povas kun tio konsenti. En mala okazo, tiuj gvidantoj fakte ne celus edukadon, sed dresadon, encerbigon de dogmoj. Se ekzistus tia partio, ĝi ne celus la bonon de la Laboristaro k sekve ne povus de ni esti atentata.

E. L.

EL LA ADMINISTREJO

Antaŭ kelka tempo "Heroldo de Esperanto" sendis al ni kvanton el niaj akcibiletoj, kiujn ĝi ricevis de niaj sovetiaj K-doj por aboni al tiu gazeto. Per tio ni atentigas niajn K-dojn en Sovetio kaj samtempe ankaŭ la administrejon de "Heroldo", ke niaj akcibiletoj ne estas notitaj en la kurztabelo kaj sekve ankaŭ ne valoras kiel ĝeneralaj pagiloj. Niaj akcibiletoj sole validas en interrilatoj kun la administrejo de SAT unuflanke kaj aliflanke kun ties aĉetanto. Koncize dirite, oni ne povas pagi per niaj akcibiletoj ion ajn e k s t e r l a k a d r o d e S A T. Estonte ni do malakceptos tian pagmanieron.

Ofte okazas, ke klientoj kaj eĉ membroj mendas librojn kaj gazetojn pere de librejoj. Ĉi tiun mendmanieron ni neniel ŝatas. Niaj klientoj klopodu rekte mendi siajn bezonaĵojn en la administrejo de SAT, ĉar per tio ili estas pli rapide servataj ol per librejoj. Vi sciu, ke la librejoj ĉiam postulas la plej altan rabaton, kiun ni kompreneble ne povas doni pro niaj tre moderaj prezoj. — En 11 landoj ni havas poŝtĉekajn kontojn, kaj ĉi tiu pagmaniero estas la plej bona, facila kaj malmultekosta. Estas rekomendinde, sur la korespondan parton de la pagkarto koncize noti la celon de la pago (multaj forgesas tion, opiniante, ke ni havas bonan flarsenton, kaj konsekvence ni ne povas prilabori tian mendon). Per tio oni povas ŝpari la apartan skribadon kaj afrankon.

Niaj Gek-doj en Sovetio bonvolu nur pagi monon por SAT al CK de SEU, poŝtkesto 630, Moskvo. Se vi pagas al alia persono aŭ instanco, vi nur prokrastas vian mendon.

En landoj, kie ni ne havas poŝtĉekajn kontojn, oni prefere sendu monon nur en registrita letero aŭ per poŝtmandato, neniam en simpla letero. Per la lasta procedo vi ne nur riskas perdi vian monon, sed senkonscie edukas malreztistajn elementojn ĉe la poŝto al ŝtelado.

Laŭ nia nove aranĝita librotenado ni facile povas instali por iu ajn kurantan konton, kaj ni aparte konsilas tion al niaj klientoj en landoj, kie ni ne havas poŝtĉekajn kontojn. Estas rekomendinde, ke tiuj K-doj, kiuj deziras tian kurantan konton ĉe SAT, pagu iom pli grandan sumon al la konto, pri kiu ili ĉiutempe povas disponi. Kiam la kontokredito elĉerpiĝas, ni informas la koncernan konto-havanton. Per tiu procedo niaj K-doj en eksterlando ne bezonas ĉiam sendi malgrandajn sumojn kaj elspezi dumjare multan afrankon. Sufiĉas skribi simplan poŝtkarton kun la noto, ke la adm. skribu debete en via konto la sumon de tiom da mk. g. por jena mendo...

LA UKRAINIA ESP. MOVADO PLIVIGLIĜOS

La esp. movado de Ukrainio ĉiam havis multe pli da o f i c i a l a j sukcesoj ol eĉ la esp. movado de aliaj sovetrespublikoj: Jam en 1920 la Popol-Komisario por Klerigo decidis fondon de (ŝtataj kaj ŝtat-subvenciataj) esp. sekcioj ĉe la organizoj por popol-klerigo, sed tiu sukceso estis efemera. La problemo pri enkonduko de esp-o en lernejo estis ĉi tie diskutita jam delonge.

La praktika apliko de esp-o sur la kampoj pedagogia (revuo "Vojo de Klerigo") kaj ateista (revuo "Senkredulo" = "Bezvirnik") estis jam efektivigita delonge. La intersindikata centro (1926) agnoskis esp-on kaj decidis ĝin helpi morale, kaj, laŭeble, materie, kio ne okazis en aliaj respublikaj centroj.

Tamen, spite tio, la movado ruĝverdula en Ukrainio progresis ne tiom, kiom tion ebligis la oficialaj cirkonstancoj. La movado viglis (relative!) en Kiev, Dnepropetrovsk, Odesa, Kremenĉug, Krivoj-Rog, Lugansk, sed tiuj sukcesoj estis ĉiam tro malgrandaj kaj malmultaj.

La kaŭzo de tio, ke la favoraj oficialaj cirkonstancoj estis ĉiam malmulte utilantaj por nia movado, estis grandparte la neregula funkciado de l' ukrainia esp. "centro": la Ukrainia Komitato de SEU.

Nun, per kelkaj reorganizaj paŝoj (kuniĝo de Ĥarkovaj kaj Kremenĉugaj fortoj, plivigligo de l' Ĥarkova SEU-organizo ktp.), oni intencas renormaligi kaj plireguligi la funkciadon de l' Ukrainia esp. organizo. La unuaj taskoj de l' Ukrainia Komitato estos:

1. Krei en Ĥarkovo fortikan esp. bazon kun bona „por- kaj peresp-a agado; 2. Organizi regulan respondadon al ĉiuj filioj de SEU kaj interesiĝantoj pri esp-o kun normala informado pri la eventualaj novaĵoj de la movado; 3. Eldonigi esp. lernilon, vortarojn (por ukrainlingvanoj) kaj ukrainlingvajn broŝurojn pri la div. esp. temoj (unu broŝuro pri peresp-a koresp-ado de kom. junularo jam estas mendita al ni); 4. Klopodi por fondo de SEU-filioj en ĉiu distrikto de Ukrainio. — Unu el la plej komplikaj taskoj estas bona peresp-a funkciado. Sen la helpo de l' tutmonda SAT-anaro ni neniel povos ĝin efektivigi. Ni alvokas la K-daron al konstanta kunagado kun nia Komitato. Ni petas la agemulojn kaj helpemulojn konsideri jenajn taskojn:

a) ĝustatempan alsendon de leteroj kaj artikoloj, kolektivaj kaj asociaj salutoj al 12-a datreveno de Oktobra Revolucio (ne pli malfrue ol fin-oktobre); b) alsendon de junlaboristaj leteroj kaj artik. okaze de 10-jara jubileo de Kom. Junulara Internacio (sama datlimo); c) alsendon de leteroj aŭ art. rilatajn al la datreveno de l'9-novembra (germ.) revolucio (ne pli malfrue ol fru-novembre); d) venigon de katalogoj, librolistoj, specimenoj k. s. de k a t o l i k a j pollingvaj presaĵoj (libroj, revuoj, agendoj ktp.), tasko, farenda por tre grava lab. organizo; e) venigon de ĉiukultaj

objektoj, malnovaj aŭ malnecesaj por la posedanto (preĝlibroj, kalendaroj religiaj, biblioj, karikaturoj ktp.) por speciala ĉi tiea Muzeo kontraŭreligia. Precipe bonvenaj estas kultobjektoj kaj presaĵoj de ekstereŭropaj religioj kaj sektoj (Oomoto, bahaismo, mahometismo, afrikaj idolkultoj). Pri objektoj malfacile pakeblaj antaŭe interkonsentu kun ni. Ni antaŭdankas niajn kunlaborantojn.

La Ukrainia Komitato de SEU.

EĈ ĈIUTAGA DISAŬDIGO ESTAS EBLA!

La radio-sendejo en Ĥarkov (ĉefurbo de Ukrainio) konsentas disaŭdigi en esp-o diversajn informojn (politikajn, kulturajn k. c.) por la tutmonda laboristaro. Ĝi eĉ konsentas fari tiun informadon ĉiutage po 15 minutoj. La ondlongo ebligos la aŭskultadon en Meza k Okcidenta Eŭropo. Sed la afero dependas de vi mem, karaj legantoj! Necesas, ke vi venigu grandkvante poŝtkarte petojn aranĝi tiujn disaŭdigojn senprokraste k plej ofte. Sur la poŝtkartoj skribu, kia horo estas por vi la plej oportuna por aŭskulti. Ankaŭ notu, kiaj temoj estas precipe interesaj por vi. Adr.: Radio-Stancia, ul. Svobodnoj Akademii, Ĥarkov (USSR).

La Ukrainia Komitato de SEU.

LAŬ KIA METODO ONI DEVAS INSTRUI ESPERANTON?

Mia samtitola artikolo en n-oj 253/54 ekscitis multajn polemikajn kontraŭparolojn. Tial mi deklaru jenon: Mi neniam intencis ofendi pastron Ĉe, nek iun alian esp-iston, kiu propagandas aŭ instruas nian lingvon. La aludo pri "vojaĝo al la luno" estis nur atentigo al la aŭtoro, kiu esperis laŭ la Ĉe-metodo dum tri jaroj povi inŝtruigi preskaŭ 4 bilionojn da esp.-lernantoj sur la tero. Tia matematika kalkulado iluziigas pri atingeblaj rezultoj en nia movado. Mi kredis, ke la aŭtoro per sia projekto ŝercas pri la Ĉe-metodo, k tial mi respondis same ŝerce. Per tiu deklaro esperebIe foriĝos ĉiuj miskomprenoj rilate al miaj linioj[1].

En Svedio troviĝas multaj pli malpli bonaj lernolibroj, sed neniu el ili varbas por SAT nek por la sveda LEA k ĉiuj propagandas por UEA k la Sveda Esp. Asocio. Sekve, kiam la lab. lernantoj finlernis, ili havas en la kapo nian lingvon, kiu povas tre utili al ili, sed paralele al la lingvo, ili ankaŭ havas burĝajn dozojn, kiuj povas tre malutili al ili. Krome, ili bezonas sintezan lernolibron, kiu nepre apartenu al ilia organizo k propagandu por niaj celoj. Kiam la francaj lab. esp-istoj finlernis laŭ sia libro, ili ne bezonas kuri ĉi tien aŭ tien por ekscii: Kio estas SAT? Kio estas "S-ulo"? Kio estas "La Nova Epoko"? Kion mi devas fari por aliĝi? ktp. Ili simple konsultas la lernolibron, k ĝi indikas al ili la sekvendan vojon. Dume en Svedio ili bezonas glui reklamilon sur la paĝojn de burĝaj lernolibroj, por propagandi la esp. lab. celojn aŭ verkojn al la lernantoj.

Soares (6727)

[1] Tiu ĉi deklaro estis koncizigata de ni pro sia multvorteco k troa longo. Tamen ĉio esenca el la manuskripto de S. troviĝas en supra resumo. — Red.

PRI LA ECOJ DE KURSGVIDANTO

Defend-artikolo

Laŭ sia letero en "S-ulo" n-o 251 mia samurbano k samgrupano K-do Saville ŝajnas esti havinta malsukceson kun siaj grupstudantoj. Kaj nun li stariĝis sur la monto Sinai k proklamas al siaj kunsuferantoj, aliaj grupinstruantoj, ke gruplernantoj estas maltaŭga aro da personoj, kiuj ĉiam scias pli multe ol ilia instruanto, rifuzas respondi demandojn k ĝenerale traktas la instruanton kiel ordinaran homon k ne kiel sanktulon. Tial K-do Saville proponas, ke ni importu esp-istojn aliurbajn aŭ pli bone eĉ alilandajn, kiuj estus pli respektataj.

La trovoj de Saville bedaŭrinde estas eraraj; ili sonas pli kiel esprimo de persona sento ol logika rezulto de vere ekzistantaj faktoj. Por perfekte instrui maturaĝan grupon necesas, ke oni komprenu la karakteron de la grupo, laŭ tio psikologie agordu ĝiajn anojn k penu uzi instrumetodojn, kiuj plaĉas al la kursanoj. Obstine insisti, ke la kursanoj sekvu personajn metodojn de instruanto, kvankam kontraŭ sia konsento, estas maniero historie forpasinta k praktike neefektivigebla. Laŭ la plej modernaj instrumetodoj la instruanto estas nur gvidanto laboranta kun la studantoj kiel helpanto. Li devas observi la tendencojn de siaj lernantoj k elekti metodojn laŭ ili. Li estas kunlaboranto k ne altestaranta superulo. Tiu metodo estas rekomendita de la plej gravaj nuntempaj pedagogoj k aparte aplikiĝas al klasoj el plenaĝuloj.

K-do Saville akuzas lernantojn ne respondantajn al instruaj demandoj. Laŭ li ili timas montri sian nescion. Tio estas eraro. Plej ofte oni rifuzas respondi ne povante konsenti al nepraktikaj metodoj de instruanto.

Se instruanto volas sukcesi, li devas labori el la vidpunkto de siaj lernantoj k ne de sia obstino. Ankaŭ li ne devas esti alimondano. Kontraŭe, persone konante siajn lernantojn, li povas pli trafe labori. Maljuste K-do Saville parolas tiel malfavore pri nialokaj esp-istoj. Ili estas sufiĉe diligenta grupo, eĉ se ili ne konsentas iafoje kun sia grupestro.

12452 (Novjorko).

ĈU ELLERNO DE ESPERANTO ESTAS FACILA POR LA PROLETARO?

Mi aŭdis, ke ĉiuj esp. kursoj, kiuj estis organizitaj en Vologdo (Sovetio), bedaŭrinde restis senrezultaj. Krom unu konatulino, kiu ne deziras esti ano nek de SEU, nek de SAT, mi estas la sola loka esp-isto. Kial esp-o, kiu estas tiom oportuna, facila k simpla, ne disvastiĝas konsekvence en la proletaj amasoj? Mi opinias, ke ne dekoj da miloj el tutmondaj popolamasoj, sed dekoj, centoj da milionoj devus studi esp-on!

Sed mi havas la certan konvinkon, ke la kialo kuŝas en tio, ke Plena Esp. Vortaro enhavas nuntempe tro da radikvortoj, el kiuj multaj estas kun samsignifa senco. La grandega kvanto da radikvortoj (nun pli multe ol 25 mil) malfaciligas ellernon de esp-o. Ĉiujare plimultiĝas la kvanto da tiuj radikvortoj. Baldaŭ niaj vortaroj enhavos ĉiun vorton de ĉiuj okcidenteŭropaj popoloj; poste enkondukiĝos eble vortoj de aziaj amasoj. Nu, ĉu tiam esp-o estas simpla, facila lingvo por la proletoj? Ĉu tiam ne limiĝos la studado je rondo el poliglotoj? K-doj, pripensu tiun problemon!

S. Pelevin (7963), Vologdo, Sov.

DENOVE IOM PRI ESPERANTO-TEATRO

Ĉar mi estas iniciatinto pri la surpaĝigo de esp-teatra demando, mi havas nek oficialan, nek moralan rajton esti tiurilate indiferenta. Do, mi estas devigita respondi al K-dino E. K. L., kies sekvan artikolon vi, mi kredas, tralegis en n-o 255 (pĝ. 479) de "S-ulo".

Dum legado de tiu artikolo mi ridegis pro ĝia mokema maniertono. La artikolo en sia unua parto similas bonan felietonon spritan! Mi estas dankema al K-dino E. K. L., kiu la unua akceptis mian proponon pri diskutado de l' demando internaciteatra k kiu eĉ eldiris kelkajn proprajn pensojn . . .

Tamen, ridante mi ne intencas forgesi, ke K-dino E. K. L. kelkmomente miskomprenis min. Tio ne estas bona! Bonvolu do vidi konvenajn faktojn!

Ŝi unuflankiĝis al cirko kaj, ŝajnas, per ĉiuj fibroj de sia animo malestimas cirkaĵojn. K-dino E. K. L. devas ĉiam memori, ke multaj cirkaj numeroj (eĉ burleskulaj! Ne timu, la K-dino!) estas iam treege spritaj k bonarte plenumataj. Pro la lasta cirkonstanco pli bone estas atingata la kompreno de l' aŭskultant- k rigardantaro. Vi ne miskomprenu min denove!

Mi mem ne estas cirkamatoro precipe aŭ eĉ cirkartisto. Male, mi estas dramkomediamatora aktoro. Mi samgrade respektas ĉiujn specojn de l' proleta arto sursceneja k surarena. Tio signifas, ke mi estas allogata de ĉiuj prezentaĵoj, kiuj estas bonartaj.

K-dino E. K. L. sarkasmas, ke mi ne diris eĉ unu vorton pri marionetoj. Jes, mi bedaŭras pri tio, ĉar marioneta teatrospeco ankaŭ estas taŭga por ni, esp-istoj! . . . Por ni estas pli grava deca enhavo. La lastan ni povas diversmaniere priformi teknike k allogi pere de plenumo la aŭskultantojn.

Por informo al K-dino E. K. L. mi komunikas, ke 1. serpentoj ekzistas ne nur verdkoloraj, 2. burleskulo-spritulo estas por ni ankaŭ bona kapablulo, antaŭenpuŝonto; 3. ĉu zorganto pri sovaĝaj bestoj, dresisto ne povas esti esp-isto k nia K-do k samfrontproleta batalanto, ĉu inter ili ne ekzistas revoluciuloj?

Sufiĉas!

Mi konsentas kun K-dino E. K. L. pri tio, ke internacia teatraĵo estu ebla por prezentado ĉe diversnacianoj; tamen ni povas iam tute hazarde maltrafi sukceson pro unueco, senoriginaleco k

ĉiama stampeco de l' teatraĵo. La lasta ne estas laŭdinda!

Ni, geaktivuloj, devas — ĉu individue, ĉu kolektive — verki iun aktualan k bone akceptatan teatraĵon. Mi jam havas komedian skizon de la lasta, kiu, mi esperas, estos egalinteresa por ĉiuj SAT-anoj pro ĝiaj specifaj ecoj.

Finfine mi denove substreku nian devon havi teatraĵojn n e n u r dramkomediajn, sed ankaŭ aliartspecajn. Nur kiam ni estos pli elastaj k universalaj, ni posedos rimedon por pli bone disvastigi plenumotan laboron de esp. teatro. Mi kredas, ke la temo estas interesa por la plimulto da geaktivuloj. Pro tio la gelegantoj ne estos "surdmutaj": ili nepre diros sian vorton, sian opinion por konkretigi praktike la demandon k finfine solvi ĝin.

S k o r, L e n i n g r a d.

TRA LA MOVADO

(Kroniko)

GERMANIO. Novaj LEA-grupoj fondiĝis en Magdeburg, Hagen (Vestf.), Ginsheim (ap. Mainz), Oberhausen (Rhld.). — **SOVETIO. Ĥarkov.** La SEU-aktivularo elektis novan distriktan organizan komitaton de SEU, kiu komencis la revigligon de l' loka movado. Esp. rondetoj fonditaj ĉe redakcio "Ĥarkovskij Proletarij" (lernas 15 komjunuloj, gvidas K-do A. Pogorelov) k ĉe fabriklernejo de Vestfabriko "Tinjakovka", gvid. K-do Blajko. La rondeto nombras 30 komjunulojn, sed krome sin anoncis ankoraŭ 32 K-doj, kiuj postulas la fondon de dua kurso. — **Kremenĉug.** Ekfunkciis sub la aŭspicioj de Kulturfako de Intersindikata Konsilantaro k Distr. Kom. de Komjunularo kursoj ("seminario") por intern. korespondado k esp-o. La afero estas gvidata de l' Esp. Konsultejo. La gvidantoj ricevas porinstruan pagon de l' Intersind. Konsil., lernilojn pagas la sindikatoj. La kursoj estas aranĝitaj por 65 K-doj, delegitoj de l' sindikatoj, komjun., IRĤ, Senkredula Unio, SEU-filio. — **Novogeorgievsk** (Kremenĉ. distr.). Komjunula esp. rondeto fondiĝis ĉe la Metiista Klubo. La 10 aliĝintojn instruas K-do Ignatoviĉ.

KOMUNISTOJ! GEK-DOJ! ATENTU!

Al ĉiuj komunistaj Gek-doj, estantaj membroj de SAT k LEA-oj (escepte Sovetio) estis sendita — per poŝto — alvoko por registriĝi en la Internacia Komunista Esp-ista Frakcio el membroj de SAT k LEA-oj. — Nun ni petas ĉiujn Gek-dojn plej baldaŭ aranĝi la aferon k resendi la "Registrilo"-(j)n al la suba adreso.

La Gek-doj, kiuj ne jam ricevis "Registrilo"-n, sciigu siajn adresojn al: E s p e r a n t o - F a k o, Czermaks Garten 4/2, L e i p z i g C 1 (Germ.).

Atendante la aktivan laboron de ĉiuj kom. esp-istoj en la tuta mondo, mi restas kun rev. salutoj la via:

La komisiito de kom. esperantistoj en la tuta mondo.

Leipzig, 3. 10. 1929.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Leo Tolstoj, Ĥodinka. Kun antaŭparolo de N. Modenov, aldono de V. M. Friĉe pri L. Tolstoj kiel moralisto k dua rakonto: Nikolao la Bastonulo. Trad. Javoronkov, Jeltov, N. N. Eld. "Biblioteko de Sennaciulo", vol. 8, ĉe SAT Eldona Kooperativo, Colmstr. 1, Leipzig O 27. 64 pĝ. Form. 11×15 cm. Prezo: 0.60 mk. g.

Ĥodinka: dum kronad-festo por Nikolao II., anstataŭ ĝojo sur la Ĥodinka-kampo, multmortiga katastrofo superŝutis per sango la novan caron.

Maljunaj gesuperstiĉuloj balbutis, ke tiaj malfeliĉoj estis diaj aŭguroj pri teruroj dum Nikola-a regado: AŬGURO estis la **fakto**, ke Nikolao II. estis samtempe sensenta, superstiĉa, kruela, vera degenerulo, — ke li regis (aŭ pli ĝuste estis regata) en diboĉa, malklera, kruela kortego. Ĉiujn "akcidentojn" de lia regado naskis la sentaŭgeco kaj kruelo de li kaj lia kortego, la mankoj de monarĥia reg-sistemo, kiu transmetas povon decidi pri 150 milionoj da homoj, en la manojn de tiaj sentaŭguloj. Tute ne necesis la "mano de dio".

Ni danku la hazardon: Leo Tolstoj skribis rakonteton pri la Ĥodinka-katastrofo. Dank' al tio, ni posedas vivoplenan bildon pri la sociaj kondiĉoj en tiu jaro 1896, pri tiu malfeliĉego, kiu rezultis de sentaŭga aranĝo per caraj oficiroj.

Ideoj de Leo Tolstoj estas ofte diskutindaj, stranga mikso de naivaĵoj kaj profundaj pensoj. Sed lia skribmaniero, pentroforto, estas potencegaj. Lia sincero konkiras ĉies simpation. Jen granda ulo, baraktanta inter eraroj de sia tempo, venke ĵetanta teren multajn superstiĉojn, venkita de aliaj superstiĉoj, kiel flugisto post sennombraj danĝeraj faloj mortas en eta ĉasakcidento.

La enkonduko de N. M o d e n o v estas tre bona, klariga. Fina artikolo de Akademiano V. M. F r i ĉ e "L. Tolstoj kiel moralisto", estas... akademiana. Sed atentu, eldonistoj: ne fariĝu ridindaj, kiel tiuj pedantaj latin-profesoroj, kiuj eldonas la "Leterojn al Lucilius" de Seneka: 30 paĝoj de Seneka, 90 paĝoj de la sinjoro profesoro-eldonanto.

Paĝoj de Tolstoj: 30. Paĝoj de komento: 28. La "Her Profesor" ne havas ankoraŭ sian egalon, kaj tre utilas la tre dokumentplenaj komentoj de N. Modenov kaj V. M. Friĉe. Mi pli protestus, mi jam protestis, pro manko da klarigoj, en esp-aj tradukoj, klarigoj pri la prezentata verko, klarigoj pri la jarcento, la deveno, la karaktero de la aŭtoro. Sed ni observu ĝustan proporcion.

J i e f.

Korektoj. En n-o 261, pĝ. 6, 2-a kol., lin. 23 de supre, oni legu "lumbopendajojn" (anst. lumo...); pĝ. 11, 1-a kol., lin. 18 de supre, legu: disvolvo (anst. disvolo).

Nekrologo

SAT-anaro funebre eksciu pri morto de l' agema kaj sindona K-dino

DARIO KOZIRKOVA

SAT-ano 9716

Ŝi mortis pro malsano en sia 19-a vivjaro. Ŝi estis sekretario de Regiona Komitato Esperantista en Nikolsk-Usurijsk (Sovetio).

Honoron al ŝia memoro!

Panĉenko (SAT-ano 9480).

MEMORNOTO

Represis el "La Nova Epoko":

L e M a t é r i a l i s t e, Bruselo, aŭg.-sept. (Pri pasko).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

S i g n a l e n, Stokh., 26. 9.; L e R é v e i l O u v r i e r, Nancy, 28. 9.; T r a v a i l, Lyon, 28. 9.; S u n d a y W o r k e r, London, 29. 9.; I T F - b u l t e n o, Amsterd., 15. 9.; D r e s d - n e r V o l k s z t g., 4. 9., 14. 9., 19. 9., 21. 9.; L e P e u p l e, Bruselo, 15. 9.; N e w Y o r k T i m e s, 8. 9.; D a i l y W o r k e r, Novjorko, 31. 8.; C o m - m o n w e a l t h C o l l e g e, M e n a, Usono, sept.

Pri la SAT-Kongreso raportis:

L a b o r N e w s, Novjorko, 14. 9.

Peresper. materialon enpresis:

T r a v a i l, Lyon, 31. 8., 7. 9., 14. 9.; L e C r i d u P e u p l e, Clermont-Ferrand, 14. 9.; L' E c l a i r e u r d e l' A i n, Oyonnax. 15. 9.; K i e v a P r o l e t o, 14. 8.; P r o l e t a P r a v d a, Kiev, 13. 7.; D e T r i b u n e, Amsterd., 27. 8., 3. 9., 5. 9., 19. 9., 20. 9. A b e l k u l t u r a P r a k t i k o, Moskvo, n-o 8/9 (ankaŭ en esp-o); D a i l y W o r k e r, Novjorko, 31. 8.

NIA POŜTO

15 123. — Via artikolo pri esp. movado pli taŭgas por vialanda gazeto, ol por "S-ulo"; vian alian artikolon ni enmetos okaze, sed ni devas tamen averti vin, ke ni posedas abunde materialon pri Sovetio.

10 580. — Surskribu nur unuflanke la manuskriptojn por la presejo. Adm. afero por ordigo komunikita.

14 225. — Bedaŭrinde via kanto ne estas presmatura poezio. Laŭ la muzik-notoj vi ja provis pravigi la neregulan ritmon, sed vi eĉ ne sukcese adaptis la parolojn al la sonoj. Sekve verku prefere ion en prozo. Pri la anonc-afero ni ne estas informitaj. La "kunflugo" havas tro lokan karakteron por esti aperigata en "S-ulo". La art. en n-o 259 pri pionir-kunvenego estas multe pli klariga por informiĝemuloj ol via noto pri nura fakto.

14 435. — Vi devas turni vin pri konsilo al la red. de "Scienc-Kult. Pĝ.", ne al ni. R e d.

NE SENDU TRO LONGAJN ARTIKOLOJN! VERKU KONCIZE!

K * O * R * E * S * P * O * N * D * A * D * O

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,80 mk. g., ĉiu plia linio 0,50 mk. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.
L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, kĉl. = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo.
Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

AŬSTRIO

— Junular-grupo dez. koresp. kĉl, L, PI, fotoj. Nepre resp. Adr.: F. Ŝmidt, Matznerstr. 15/6; Wien 13.

GERMANIO

K-do Paul Renters, jr., Schwelm, Loh i. Westf., dez. koresp. pri ĉ. temoj, PK, gaz. Resp. garantiata.

K-do Alfred David (pentristo), Goretzkistr. 1, Oppeln, dez. koresp. kun samprofesiistoj. Resp. garantiata.

K-do G. Aster, Weddigenstr. 14, Leipzig N 25, dez. koresp. pri ĉ. temoj, kĉl., L, PK, PI, PM. Certe resp.

HISPANIO

K-do Jozefo Amenós, str. Fitlandia, 8, bajos, Barcelona (Sans), dez. interŝ. PI kĉl. Gek-doj.

SOVETIO

K-do Anatolio Zanadvorov (komunano, 24 j.), P. O. Kiprino, Komuno "Marat", Kamensk. okr., Siberio, dez. koresp. kĉl.

K-dino V. Mireckaja (17 j., komencantino), Uĉiliŝĉnaja, 4, Skviro, dez. koresp. kĉl. por perfektigi sin en esp., L, PI. Resp. garantiata.

K-do Zavadskij-Krasnopolskij, Studjonaja gora, 48, Vladimir, dez. koresp-adon kun K-doj, sciantaj armenan k kartvelan lingvojn. Ĝis hodiaŭ mi ricevis neniun leteron.

K-do Boriso Pokrovski, Trudovaja, 27/6, Volsk, Niĵ. Volĵ. Kraj., dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj.

Ateistoj de ĉiuj landoj! — Rondeto de ateistoj dez. koresp. kun laboristoj ĉl. pri ateistaj temoj. Certe resp. Adr.: Fervoja laborista klubo de Ĉumak, Nikolsk-Usurijsk, Siberio.

K-dino O. Lesnikova, Vakzal prot tovar. dvora, N. 8, Nikolsk-Usurijsk, Siberio, dez. koresp. kun komjunularo k laboristaro ĉl., pri ĉ. temoj. Certe resp.

— Al ĉiu sendinta al mi lingvoscienc-, lern-, vortarlibron en esp., germ., fr., angla., hisp. lingvoj mi sendos 100 k pli PM rusajn. Adr.: K-do Viktoro Falin, V. O. 7 linio, 36, Leningrad.

Junkom-ista ĉelo k lernejo dez. koresp. kun ĉeloj lab., lernejaj kĉl. Adr.: Moskvo, 21, B. Pirogovskaja, 11-a, 6-a lernejo, ĤONO al ĉelo de V.L.K.S.M. — Resp. garantiata.

— Junkom-ista ĉelo dez. koresp. kun junkom-istoj el ĉl. Adr.: K-dino Garanina, pl. Revolucii, 1/21, Hlebocentr., Moskvo.

K-do Ŝ. Usmanov, ĉefpoŝtejo, Poste restante, Moskvo, dez. koresp. kĉl. pri esp. movado, pref. el orientaj landoj.

K-do J. Matveenko (21 j. oficisto), Ĉapajevskaja, 71/3, Samara, dez. koresp. nur kun ekstereŭropaj Gek-doj (pref. japaniaj) pri junular-movado, vivkondiĉoj, liberpens-, literat- k art-demandoj, L, il. gaz., afiŝoj. Resp. garant.

K-dino O. Varava, ul. Artema, 5, Stalino, Donbass., dez. koresp. pri ĉ. temoj kun IRĤ-istoj k geinstruistoj el ĉl. Resp. garantiata.

K-do A. Jurgensen, 8 linio, 62, Stalin, Donbass, dez. koresp. kĉl. pri div. temoj, prec. kun lab-istaro de Germ., Anglio, Italio, Balkanlandoj, Ĉinio, Japanio k Hindio, interŝ. librojn.

— La Stalina distrikta komitato de SEU organizas al Int. Junul. tago k 12-a jubileo de Okt. revolucio ekspozicion intern. Ni petas ĉl. Gek-dojn k esp. organizojn sendi al ni materialojn. Kontraŭe ni sendos interesan mat. el Sovetio. Adr.: Stalino, Donbass., 2 linio Dom kulturi, Okr. Kom. de Sovetresp. Esperantista Unio.

SAT-anaro atentu! — En oktobro okazos grandaj festoj pro la 5-jara datreveno de fondiĝo de Turkmena Respubliko. Sendu gratulojn el ĉl. Ĉio estos rekompencata per vidaĵoj el Turkmenio. Adr.: Aŝĥabad, Stavropolskaja, 22 al A. Jadlovker.

K-do Viktorov-Ĉeĥoviĉ, Klovski spusk 2, Kiev, kaj liaj gekursanoj sendas Sovet- k ukrainaĵojn kontraŭ esp-aĵoj k cet. Nepre resp.

K-do Boriso Miropolski (metalisto), Proletarska 41, mobl. kamn. 23, Kiev, dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj. Resp. gar.

— "Komjunularo de Petrovka, dez. konst. koresp. kun junularo el ĉl. Resp. garantias, K-do I. Carovski, Bazarni pr. 2/4, Petrovka-Kiev.

— Junkomunista ĉelo Kolektiv "KSM", Elektro-Stancia, Kremenĉug, dez. koresp. kun jun. kom. (individue k grupe) pri ĉ. temoj. Resp. garantiata.

ATENTU!

Dum la 7./8. novembro nia profunuiĝo de sovet-ŝtataj k komercaj oficistoj aranĝos ekspozicion, dediĉitan al internacia interligo. Ĉiulandaj organizoj k apartaj Gek-doj helpu nin. — Sendu salutleterojn, kiuj estos legataj en amasaj kunvenoj, sendu il. gaz., ĵurnalojn, propagand-afiŝojn, flugfoliojn ktp. k. s. Sendu ĉion! — Ĉiuj sendintoj tuj estos rekompencitaj laŭ siaj deziroj. — Skribu abunde al adreso: Klubo de Vorovskij, **Samara,** Sovetio, Placo de Revolucio. Al K-do J. Matveenko.

SOVET-UKRAINIO

SEU-ĉelo ĉe Laborklubo de minejo je nomo "Ĉubarja" dez. koresp. kun Gek-doj el ĉl. pri ĉ. temoj. Adr.: St. Ingulec, Jekater. ĵ. dor., rudnik im. "Ĉubarja" Raboĉij Klub, jaĉejka esperanto.

Kelkaj gesalajruloj (gevendistoj, geoficistoj) serĉas korespondadon en la tuta mondo kun samprofesianoj, kolektive aŭ persone, pri sindikata movado, vivo, kaj aliaj temoj.

K-dino Franciska Schemanski, Bremen, Columbusstr. 25, Germanio.

Sovet-Ukrainio

Ĉelo de junkomunistoj de minejo je nomo "Ĉubarja" dez. koresp. kun Gek-doj el ĉl. pri ĉ. temoj. Adr.: St. Ingulec, Jekater. ĵ. dor., rudnik im. "Ĉubarja", Rabklub, jaĉejka komsomola.

ENHAVO:

	paĝo
Portugalio — blankterora lando	25—26
La anglaj libertempoj	26—27
Kio estas la IWW?	27—28
Kozakoj	28—29
Seninterrompa laborsemajno en Sovetio	29
Notoj el Usono	29
Vilaĝa vartejo	30
Eksterordinara tago el mia vivo	30
Sennaciula Scienc-Kultura Paĝo	31—32
Esperanto-Servo	32
Tra Esperantio	33—35
Korespondado, Anoncoj	36

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)